ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓު

[2022] SC 18

2020/SC-A/84

ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް

މުޙައްމަދު ނަޒާހު ވ. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް

ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް

ފަނޑިޔާރު ޙުސައިނު ޝަހީދު

ފަނޑިޔާރު ޑރ. އަޒްމިރަލްދާ ޒާހިރު

ފަނޑިޔާރު ޢާއިޝާ ޝުޖޫނު މުޙައްމަދު

ފަނޑިޔާރު މަހާޒް ޢަލީ ޒާހިރު

ފަނޑިޔާރު ޑރ. މުޙައްމަދު އިބްރާހީމް

ނިމުނު ތާރީޚު

17 މާރިޗު 2022

އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު ޤަޟިއްޔާ

2017/HC-A/178

އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް

މުޙައްމަދު ނަޒާހު

އިސްތިއުނާފު ދަޢުވާ ފަރާތް

ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް

ވަކީލް: އަލްއުސްތާޛު އަޙްމަދު ޝިޔާމް، ރޯޔަލްވާގެ،
ގދ ފަރެސްމާތޮޑާ،
އަލްއުސްތާޛު އަޙްމަދު ޖަނީން އާދަމް، ގ.
މާޒޫރިޔާ 2 14-01.

ވަކީލް: އެސިސްޓެންޓް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް
އަބްދުﷲ ނާޒިމް،
ސީނިއަރ ޕަބްލިކް ޕްރޮސިކިއުޓަރ
އަޙްމަދު ޝަޢުފީޤު،
ސީނިއަރ ޕަބްލިކް ޕްރޮސިކިއުޓަރ
މުޙައްމަދު ޢާޞިމް،
ޕަބްލިކް ޕްރޮސިކިއުޓަރ އަލީ އަޙްމަދު.

ޖިނާއީ – މަދަނީ މުޢާމަލާތު – ޢާއިލީ ޙައްޤު – ޢާއިލީ ޝަރީޢަތް ޙައްޤު – މަދަނީ މުޢާމަލާތުގެ ގަޟިއްޔާއިން ސާބިތުވެދާނެކަމުން –
މަރުވި މީހާ ދިރިހުއްޓާ އަންގައިފައިން ފޯނުން ފަހުން މަރުވިއިރު އާއިލާ ހުރި ނަޒަރިއްޔާ – ޝަރީޢަތް އަމުރުގެ ގަޟިއްޔާގެ
މުޢާމަލާތްތަކުގެ ބަދަލު އަދަބުގެ ގޮތުގައި ތަޙުޤީޤު އަދަބުގެ ކަނޑައެޅުން – "ދަ ޕާސްޕޯ ސިސްޓަމް" – ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ
ޤާނޫނުގެ 87 ވަނަ މާއްދާ – ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ދައުލަތުން ކުރާ ސާބިތުކުރުން.

بسم الله الرحمن الرحيم

މުޙައްމަދު ނަޞީރު ވ. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް

[2022] SC 18

ފަނޑިޔާރު ހުސްނުއްސުޢޫދުގެ ރައުޔު (ފަނޑިޔާރު ޑރ. އަޒްމިރަލްދާ ޒާހިރު އާއި ފަނޑިޔާރު ޢާއިޝާ ޝުޖޫން މުޙައްމަދު ، ފަނޑިޔާރު މަޙްފޫޒް އަލީ ޒާހިރު، ފަނޑިޔާރު ޑރ. މުޙައްމަދު އިބްރާހީމް ތާއީދު ކުރައްވާފައި)

ތަޢާރުފު

1. އެއީ 2009 ވަނަ އަހަރު ނިމި އައު އަހަރެއް ފެށޭ ރެއެވެ. އައު އަހަރުމުބާރަކް ކަސިޔެއަގައި، އުއްމީދުން ފުރިގެންޏާ އައު އަހަރަކާ ހެރިޔާ އެންމެން ކުރިމަތިލާ ރެއެވެ. ނަމަވެސް ލ.ގަން ތޮއްޑޫ، ހުރަވީ، މަލްއަމް ސިރީން (މީގެ ފަހުން "މަލްއަމް ސިރީން" ނުވަތަ "ސިރީން") އަށް އެކާ ދިމާވި އެގްޒޮކަޓަން ނޫނެވެ. މަލްއަމް ސިރީން ކުއްޔަށް ހިފައިގެން އުޅޭ މ. ކުރާގެ އެގްޒިބިޝަންބެގެ ޓްރިޕަށް 31 ޑިސެމްބަރު 2009 ދުވަހުގެ ރޭ ސިރީން ހާއި ޗާސާ ކެމްޕުގެ ޕްރޮކޮސް ގޮތުގެން އުޑުގެ ލ.ކަލައިދޫ، ހެންވޭރުގެ މުޙައްމަދު ނަޞީރު (މީގެ ފަހުން، "މުޙައްމަދު ނަޞީރު" ނުވަތަ "ނަޞީރު") އާ ދެ މީހުން ނިކަން އަދި ސިރީންގެ މަސްވަ ދިރިއުޅޭ ގޭގައި އެކު ސިރީންގެ ދަތުރުގެ ބަޔަކުވާލެވެ. މަސްވަ އުޅޭ ގޮއިން ނިކަސްނަމުން ހަނދުން ދަތުރުގެ ބޯޓު އަނގެޔަށް ކަމަށް ސިރީން، މަސްމައަށް ވައުދު ވިއެވެ. އެ ދު މީހުން ސިރީންގެ މަސްމަ އުޅޭގެއިން އެގްޒިބިޝަންބަށް އަރައިގެ ސަނަށްފެގައި ޢިލާނެއްގެ ޖީޕީގެ އަށްގެ ހޯދަށް އަންނަން ފެށުމުން އެ ދު މީހުން އެއްވެސް ވޯޓެއް ނުދައްކައި އެކުގައި އެ މީހުން އުޅޭ ކޮޓަރިއަށް ވަނީ އެވެ. އެ ކޮޓަރިގައި އެދު މަސްމަވް ސިރީން މަރުވެފައިވެއެވެ. މަރިއަވަ ސިރީންގެ މަރުވެފައިވާ ހާލަތުގައި ކޮޓަރިގައި ބޮޑުވެއިގެން 1 ޖެނުއަރީ ދުވަހުގެ ރޭ އެ ކޮޓަރިގައި މުޙައްމަދު ނަޞީރު ނިދާފައިދެން، ޖެނުއަރީ މަހުގެ 2 ވަނަ ދުވަހު ހެނދުނު 9 ޖަހާ އެހާއިރަށްކަހައިރު، މުޙައްމަދު ނަޞީރު ސިރީންގެ މަރުވެފައިވާ ހާލަތުގައި ސްޓްރެޗަރެއްގައި ޖޭބަވައިގެން ކޮޓަރިން ނެރުނު، ބޭރު

ޓެކްސީއަކަށް އަރުވައިގެން ޓެކްސީގައި ގޮސް އެ ފޮނިގައި އޮތް މަރުކަޒު ސްޓޭޝަނުގެ މަޢުލޫމާތާއި ހުރިގަނޑު މި. އަންގާގޮތުގައި އެވެ ހިޔާ ފަދަ ގޮއްސަގައި އިމާރާތުކޮށްދެމުން ގެންދިޔަ ތަނަކަށް އެއްޗާތަކައި މުޖުތަމަޢު ނަޒާހަ އޮފީހި ހިފައިގެން އެސްޕީ އެ ކޭބިނަށް ގެންގޮސް އެ ފޮނި އެ ކޭބިނެގައި ބަހައްޓާފައި އެ ގޮތުން ނިކުމެގެން ދިޔައީއެވެ. ސްޓޭޝަނުގެ މަޢުލޫމާތާއި ހުރިގަނޑު އިމާރާތުކޮށްދެމުން ގެންދިޔަ ގޮތުގައިވާ ހުރި ކުނިތަކުގެ ތެރެއިން ފެނުނު ޖަނަރޭޓަރު މައްސަލަ 3 ވަނަ ދުވަހުއެވެ.

2. މަސްތުވާ ތަކެތީގެ (ޑްރަގް އެކްޓުގެ) ދަށުން ފުލުހުން ކުރިއަށް ގެންދިޔަ ތަހުގީގެ މުޖުތަމަޢު ނަޒާހަ މައްސަލަ 18 ޖޫން 2010 ގައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް އޮފީހަށެވެ. އެ ދަޢުވާގެ އިބާރާތް ތިރީގައި އަންނަނީ މިގޮތެވެ.

"ދައުލަތުން ލ.ގަމުގައި އިސްދޫ މުޖުތަމަޢު ނަޒާހަ މައްސަލަ ކުރައްވާ ދައުވާއަކީ، މުޖުތަމަޢު ނަޒާހަ، ލ.ގަން ފޮނިދޫ، ހުރަވީ މަރުކަޒު ސްޓޭޝަނާ އެކު 20 ޑިސެމްބަރު 2009 ދުވަހުން ފެށިގެން މ.ކުރަހާގެ ކޮޓަރިއެއްގައި އުޅުނު އުޅުމުގައި މިނާ މަރުކަޒު ސްޓޭޝަން މަރާލުމަށްފަހު، މުޖުތަމަޢު ނަޒާހަ މައްސަލަ ޤާނޫނުގައި ލިޔެވުނު މަރާލުމުގެ ކުށުގެ ދައުވާއެވެ."

3. މުޖުތަމަޢު ނަޒާހަ މައްސަލަ އުފުލުން މަސްތުވާތަކެއް ލިޔުނު މަރާލުމުގެ ދަޢުވާ ބަލާފައިވަނީ ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1153/Cr-C/2010 މައްސަލައެވެ.

4. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1153/Cr-C/2010 މައްސަލައި، 12 ޖުލައި 2015 ދުވަހު ހުކުމްކޮށްފައިވާ މަސްތުވާ މަރުކަޒު ސްޓޭޝަން މަރާލުމުގެ ކުރު މުޖުތަމަޢު ނަޒާހަ މައްސަލަ ސާބިތުވާތީގެ ހަދު ހުކުމްކުރާއިރު ނުވާތީ، މުޖުތަމަޢު ނަޒާހަ މައްސަލަ އުފުލާފައިވާ މަސްތުވާ ލިޔުނު މަރާލުމުގެ ދައުވާ އޭނާގެ މައްސަލަ ސާބިތުނުވާ ކަމަށެވެ.

5. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ހުކުމުގައި ބުނެފައިވާ މުޖުތަމަޢު ނަޒާހަ މައްސަލަ ދައުލަތުން ކޯޓުފައިވާ ދައުވާއަކީ މަސްތުވާ އޭނާ މަރުކަޒު ސްޓޭޝަން މެރިކަމުގެ ދައުވާ ކަމުގައި ވާއިރު، މަރުކަޒު ސްޓޭޝަން މަރުވެފައިވަނީ، ގޮތުގައި މަރުކަން ނޫންކަމަށް ތަހުގީގަން ފުންކަމަށް ބައެއް ފާހަގަކުރި ފުލުހުން

ބުނެފައިވާއިރު، (މި ޤަޢުދުގެ ބޭނުމަށް ބާރުދިނުމުގެ ގޮތުން ދަށު ޝަރީޢަތުގެ ވަކިވާގޮތަށް) އަދި ދަށުކޯޓުން

ހުކުމްގެއްލުވާ ވިޔަސްނަމަ، އެވިޔަސް އިން ކުރިން ޖަލްސާއަށް އެޅިގެން ކުށްކުރިވާ ގެ.އެން.ޑީ ޕްރޮސިކިއުޓް

މުޙައްމަދު ނަޒީރުގެ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ދިމާވެވާއި ކިޔާ އިސްތިއުނާފު ހުށަހަޅާފައިވާ އެހެންހެން ކަންކަމާއި ހަމަދިނާ

ގަރީނާ ތަކެއް ކަމަށް ނަމަވެސް، މަރުޙޫމް ޝަރީފް މަރުވުމުގެ ގޮތުގެ ހަގީގަތް އެނގޭނެ ފަދަ

ހެއްކެއް ހުށަހެޅިފައިނުވާ ކަމަށެވެ.

6. އެހެންކަމުން، ގަސްތުގައި މީހަކު މެރުމުގެ ދަޢުވާ މުޙައްމަދު ނަޒީރުގެ މައްޗަށް ސާބިތުނުވި، ގަސްތު

މަރުގެ ކުށުގެ އެއް ދުކަން ފިރިހަ ނުވާތީ ކަމަށް ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ހުކުމުގައި ބުނެފައިވެއެވެ. އެގޮތުން

ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ހުކުމުގައި ބުނެފައިވަނީ، މަރުޙޫމް ޝަރީފް މަރުވީ މުޙައްމަދު ނަޒީރު މަރުޙޫމް

ޝަރީފް ގޮވުމުގެ ގަސްތުގައި ކުރި އަމަލަކުންކަން (މި ޤަޢުދުގެ ބޭނުމަށް ބާރުދިނުމުގެ ގޮތުން ދަށު

ޝަރީޢަތުގެ ވަކިވާގޮތަށް) ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގައި ދަށުކޯޓުން ސާބިތު ކުރެވިފައި ނުވާ ކަމަށެވެ.

7. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1153/Cr-C/2010 ޤަޟިއްޔާގެ ހުކުމް އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް

ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުން އެ ކޯޓުން ބެލި ނަންބަރު

2017/HC-A/178 ޤަޟިއްޔާގައި ވެސް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ކަނޑައެޅީ މުޙައްމަދު ނަޒީރުގެ

މައްޗަށް ގަސްދު މަރު (ޤަތުލު އަމްދުގެ ކުށް) ސާބިތުނުވާ ކަމަށެވެ. ނަމަވެސް، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ

ނަންބަރު 1153/Cr-C/2010 ޤަޟިއްޔާގެ ހުކުމް ބާތިލުކޮށް، އެ ޤަޟިއްޔާގައި ހުށަހެޅިފައިވާ ޤަރީނާ

ދަލީލުތަކުން ޤަތުލު ޝިބްހު އަމްދުގެ ކުށް މުޙައްމަދު ނަޒީރުގެ މައްޗަށް ސާބިތުވާކަމަށް ހައިކޯޓުން

ކަނޑައަޅާފައިވެއެވެ. އަދި މިކުށުގެ ތަޢުޒީރީ އުޤޫބާތެއްގެ ގޮތުން، މުޙައްމަދު ނަޒީރު 12 އަހަރު ދުވަހުގެ

މުއްދަތަށް ޖަލަށް ލުމަށާއި، މަރުޙޫމް ޝަރީފްގެ ވާރިސުންގެ ފަރާތުން ދިޔަ މަޢާފު ނުކުރާފައި

ހިނދު، މަރުޙޫމް ޝަރީފްގެ މަރުގެދޮށް އަދި މުޙައްމަދު ނަޒީރުގެ އާއިލާއިން ނަގާތަ މުޙައްމަދު ނަޒީރު

އަމިއްލައަށް ދޭންޖެހޭ ދިޔަތް ކަމުގައި، އެ ދިޔަ ލިބިގެންވަނީ، މަރުޙޫމް ޝަރީފްގެ ވާރިސުންނަށް

ދަށުކޮޅުގައި ދައުވާ ކުރުމުގެ ހައްގު އޮތްކަން ކަނޑައަޅައި، ކައްޓާރުގެ[1] ގޮތުގައި ވިދިވިދިގެން ހަނދު މަހުގެ 2 ވަސް ދުވަހު ތެރޭ ހިފުމަށް، މުޙައްމަދު ނަޒާރު ކުރަ މި ބޭޒު ފާހަގަކޮށްފައިވާ އޮތް މަގުއްކަމަށް ވާތީ، އެކަމަން މުޙައްމަދު ނަޒާރުއަށް ނަސޭހަތްތެރިވެ ހުކުމް ކޮށްފައިވާތީވެ.

8. މި މައްސަލައަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2017/HC-A/178 ގަޟިއްޔާ ނިންމާފައި ވަނީ ޝަރީޢަތުން ޙުކުމްކޮށް ފަހުން އެ ގަޟިއްޔާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް، ލ. ކަލައިދޫ، އޯޝަންވިލާ މުޙައްމަދު ނަޒާރު ހުށަހެޅުމުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ބަލާފައިވާ މައްސަލައެކެވެ. މި މައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފު ބަހައްޓާ ފަރާތަކީ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހެވެ.

ސުޕްރީމް ކޯޓަށް ހުށަހެޅުނު އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތައް

9. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2017/HC-A/178 ގަޟިއްޔާގެ ހުކުމް އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ނަޒާރުގެ ފަރާތުން ސުޕްރީމް ކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައިވަނީ އަންނަނިވި ނުކުތާތަކެވެ.

(ހ) މުޙައްމަދު ނަޒާރުގެ މައްޗަށް ކްރިމިނަލް ކޯޓުގައި ދައުލަތުން ދައުވާކޮށްފައިވާ މުޙައްމަދު ނަޒާރު ގަސްތުގައި މީހަކު މެރުމުގެ ދައުވާ ކަމުގައިވާއިރު، ކްރިމިނަލް ކޯޓުން އެގަޟިއްޔާގައި ނަޒާރުގެ މައްޗަށް ގަސްތުގައި މީހަކު މެރުމުގެ ކުށް ސާބިތުވާކަމަށް ކަނޑައަޅާފައި ވަނިކޮށް، މި މައްސަލަ ދައުލަތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރުމުން އެމައްސަލަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ އަޣުލަބިއްޔަތުން ނިޔާގައި[2] ގޮތުގައި ނަޒާރުގެ މައްޗަށް ދައުލަތުން އުފުލާފައިވާ ގަސްތުގެ މަރުގެ ކުށުގެ ދައުވާއަށް ބަދަލުގެނެސް، ގޮތުގެ ޝިބްހު އަމުރުގެ ކަރާ ބަލާ ގޮތުން އިސްތިއުނާފީ މަރްޙަލާގައި އިސްތިއުނާފުވާ ފަރާތުންނައި

1 ކައްޓާރު އައީ މުޢުޖިޒާ އަހަރު މިނިވަން ކުރުމުގެ. މިގޮތުން މިނިވަންކުރުމަށް އަހަރު ނިޔާބަތު ނަމަ، ނިޔާބަތު އަހަރު މިނިވަންކުރާނެ ފަރާތް ނިޔާބަތު ނަމަ ވިދިވިދިގެން ހަނދުމަހުގެ ދުވަސް ދުވަހު ރޭގަ ހިފުމެވެ. މިއީ ގޮތެއް ޝިބްހު އަލްގަތުލު ދުވަސް އަސްލީ އެފާބާޔޯވެ.

2 އެއްވެސް ފަނޑިޔާރުން އެކަން ކޯޓުން ހުކުމްގެ ނިޔާސް، ކޯޓުގެ އަދިއެކަ އިސްތިސްނާކުރަނީ.

މުއްތަހަމުގެ ދިފާޢުން ވިޔަސް އެއްވެސް ވާހަކައެއް ދެއްކުމަށް ފުރުޞަތު ނުދީ ޝިބުހު ޢަމުދުން
ކުރަނީ މުތަހަމުގެ ކުށް ސާބިތުވާ މައްޗަށް ސާބިތުވާކަމަށް ހައިކޯޓުން ނިންމި ނިންމުމަކީ ޤާނޫނާ
ޚިލާފު ނިންމުމެއް ކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާ.

(ހ) މުޙައްމަދު ނަޒާރުގެ މައްޗަށް 2010 ގައި ދައުލަތުން ދަޢުވާކޮށްފައިވާ އެއްވެސް ޤާނޫނަކާ ހަވާލާދީގެން ކަމަށް ނުވާއިރު، އޭގެ ހަތަރު އަހަރު ފަހުން ވުޖޫދުވި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތު (9/2014) ގެ 111 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން 12 އަހަރު ދުވަހަށް ޖަލަށް ލުމަށް ހުކުމްކޮށްފައި އޮތީ ޤާނޫނާ ޚިލާފަށް ކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާ.

(ށ) މުޙައްމަދު ނަޒާރުގެ މައްޗަށް ދައުލަތުން ދަޢުވާކޮށްފައިވީ 2010 ގައި ކަމަށްވާއިރު، އޭގެ ހަ އަހަރު ފަހުން ވުޖޫދުވި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު (12/2016) ގެ 87 ވަނަ މާއްދާއާ ހަވާލާދީ މައްސަލަ ބެއްލެވި ފަސޭހަކުރުން ދަޢުވާ ބަދަލުކޮށް ކުއްލި ހައިރާންކަމެއް ގެންނެވި އަދަބެއް ނަޒާރުގެ މައްޗަށް ކަނޑައަޅާފައި އޮތީ ޤާނޫނާ ޚިލާފަށް ކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާ.

(ނ) ގަސްދު މަރާއި ޝިބުހު ޢަމުދުގެ މަރު ސާބިތުކުރުމުގައި އިސްލާމީ ފިޤުހުވެރިން ގެންގުޅުއްވާފައިވާ އެއް އުސޫލުތަކާއި ބަލާއިރު، މަރުޙޫމް ޝިޔާން މަރުވުމުގައި މުޙައްމަދު ނަޒާރު، މަރުޙޫމް ޝިޔާން މަރާފައިވަނީ ކޮންކަމަކުން އެއްވެސް އަމަލެއް ނުވަތަ މަރުޙޫމް ޝިޔާން މަރާލީ މުޙައްމަދު ނަޒާރުކަން ސާބިތުކުރުމަށް ބޭނުންވާ ތުހުމަތުގެ ހެކިތަކުން އެއްވެސް ހެކިއެއް ސާބިތުވެފައި ނެތި މުޙައްމަދު ނަޒާރުގެ މައްޗަށް 12 އަހަރު ދުވަހުގެ ޖަލު ހުކުމެއް ކަނޑައަޅާފައިވަނީ ޤާނޫނާ ޚިލާފަށް ކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާ.

(ރ) ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތު (9/2014) ގެ 111 ވަނަ މާއްދާއަށް ރިޢާޔަތްކޮށްދެއްވުމަށް މުތަހަމުގެ މައްޗަށް ޝިބުހު ޢަމުދުގެ ކުށެއް ސާބިތުކުރުމުގެ ޝަރުޠު ވެއްޖެ ކަމަށްވާ ކުރަނީ ކުރާ އަމަލުކަންކަން ސާބިތުވާ މިންވަރަށް ހަމަ ހަމަ ކަމާއި، އެ މިންވަރަށް

ހުކުމް ދީފައި ނެތުމުން ގާނޫނުއަސާސީގެ 51 (ށ) ގައި ބުނެފައިވާ އުސޫލާއި ޚިލާފަށް ޝަރުޢުކުރެއްވުން

މިންވަރަށް ނަޒަރުގެ މައްސަލަ ކުރި ސާބިތުނުވާ ކަމަށް ބުނެ ހުކުމްކުރި ނުކުތާއާ.

10. އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު އިސްތިއުނާފުކޯޓުގައިވާ ނުކުތާތަކާއި މައްސަލަ ބަލައި، މި މައްސަލައިގައި މި ކޯޓުން ބެލުމަށް ކަނޑައަޅަންޖެހޭ މައިގަނޑު ގާނޫނީ ސުވާލުތަކަކީ:

(ހ) މި މައްސަލައިގައި މުއްތަހަމުގެ މައްސަލަ ޝައްކުން އަމުދުގެ ކުރި ސާބިތުވާ މިންވަރަށް ހުކުމް ކުރެވިފައިވޭތޯ؟

(ށ) ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ގަޟިއްޔާގައި މުއްތަހަމުގެ މައްސަލަ ގަސްތުގައި މީހަކު މަރުމުގެ ކުށް ސާބިތުވާ ކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވަނީކަމަށް، ގަސްދު ސިފަ އަމުދުގެ ކުރި ބައި ގޮތުން ހައިކޯޓުގެ އިސްތިއުނާފު ޝަރީޢަތްތަކުގައި އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން މުއްތަހަމުގެ ފަރާތުން ހިމާޔަތްކުރެވޭ ގޮތަށް ދިފާޢު ފޯރުކޮށްދީ ކުރިއަށްގެންދިޔަކަމަށް، ގަސްދު ސިފަ އަމުދުން ކުރި ފުރިހަމަކުރުމުގެ ކުރީ މުއްތަހަމުގެ މައްސަލަ ސާބިތުވާކަމަށް ދިފާއުގެ ހައިކޯޓުގެ ހުކުމުގައި ކަނޑައެޅިދާނެތޯ؟

(ނ) 2010 ގައި މުއްތަހަމުގެ މައްސަލަ ދަށުކޯޓުން ދައުވާކުރެވިފައިވާ އުސޫލު ގާނޫނަކާ ހަވާލާދީގެން ކަމަށް ނުވާއިރު، އޭގެ ހަމަތަ އަސަރު ފެށުން ވުޖޫދުވި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ގާނޫނު ނަންބަރު (9/2014) ގެ 111 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން މުއްތަހަމުގެ މައްސަލަ އަދަބު ކަނޑައެޅިދާނެތޯ؟

<u>މުއްތަހަމުގެ މައްސަލަ ޝައްކުން އަމުދުގެ ކުރި ސާބިތުވާ މިންވަރަށް ހުކުމްކުރެވިފައިވޭތޯ</u>

11. އިސްލާމް ބުނެފިއަދި ފަދައިން، އިސްލާމްދީނުގައި ފާޚިޝް ސްޕްރީމް ކޯޓަށް ހުކުމް އިސްލާމްދީނުގެ މައިގަނޑު އުސޫލު ނުކުތާގައި ބުނެފައިވާ، ގަސްތު މަރާއި ޝަރީޢަތް އަމުދުގެ މަތި ސާބިތުކުރުމުގައި އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުން ގެނެސްދިނުމާއި ވީ އުސޫލު އުސޫލުތަކާއި ކަމުގައި ބެލެވިފައިވޭ. މުޅިއެ ތ

ޝީޢީން ވަކިވުމުގައި މުޤައްދަރު ޢަޛާބު މަޤްޞަދު ޝީޢީން ވަނީވެސް ކޮށްފައިވާ އުޤޫބާތް އަދަބެއް

ނުވަތަ މަޤްޞަދު ޝީޢީން ވަކިވީ މުޤައްދަރު ޢަޛާބުކަން ސާބިތުކުރުމަށް ދަލީލުތަކާ ގުޅިގެން

އަދަބެއް ކަނޑައަޅުއްވާ ދުލުން ސާބިތުވާން ނުވި މުޤައްދަރު ޢަޛާބުގެ މައްޗަށް 12 އަހަރު ދުވަހުގެ ޖަލު

ހުކުމް ކަނޑައެޅިފައި ގާނޫނު ހިފެހެއް ކަމަށެވެ. އަދި މިގޮތުން އަމަލުކުރަމުންދާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ

ގާނޫނުނަންބަރު (9/2014) ގެ 111 ވަނަ މާއްދާއަށް ރިޢާޔަތްކުރިއަސް މުއާމަލާތުގެ މައްޗަށް

ގަތުލުޝިބްހު ޢަމްދުގެ ކުށް ސާބިތުކުރުމުގައި މަރުވެފައިވާ މީހާ މަރުވެފައިވާ މުއާމަލާތް ކުޑަ

އަމަލުކުރަން ސާބިތުވާ މީހަކަށް ހުކުމް ދޭނީ ޖިނާއީ ޤާނޫނުގައި ކަމަށާއި، އެ މީހަކަށް ހުކުމް ދޭނީ

ނުލާ ކަމަށެވެ.

12. އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި މަރުގެ ކުށް ބެހިފައިވާ ބައިތަކަށް ބަލާއިރު، ގިނަ ފުޤަހާއުން ބަޔާންކުރައްވާ

ގޮތުން މަރުގެ ކުށް ބެހިފައިވަނީ ތިން ބައަކަށެވެ. އެއީ؛

(1) ގަތުލު ޢަމްދު (intentional homicide)

(2) ގަތުލު ޝިބްހު ޢަމްދު (quasi-intentional homicide)

(3) ގަތުލު ޚަޠާއު (homicide by mistake/accident)

13. ދައުލަތުން މުޤައްދަރު ޢަޛާބުގެ މައްޗަށް ކުރިމަތިވެ ހުށަހަޅައިފައިވާ ދައުވާއަކީ، ގަސްދުގައި

މީހަކު މަރުކުރުމުގެ ދައުވާއެވެ. ގަސްދުގައި މީހަކު މަރުކުރުމުގެ ކުށަކީ ޝަރީޢަތުން ސާބިތު ކުރުމުގައި، އުސޫލުގެ

3 ދުލުން ޝަރީޢަތުން ސާބިތުވާންޖެހެއެވެ. އެއީ:

(1) މަރުވި މީހާ، ދީނުގެ ހުއްކާމަހެކަން ދިބިގެންވާ ދިރިހުރި އިންސާނެއް ކަމުގައިވުން.

(2) މަރުވި މީހާ މަރުވީ ކުށްކުރި މީހާގެ އަމަލުގެ ނަތީޖާއެއްގެ ގޮތުން ކަމަށްވުން.

(3) މަރުވި މީހާ މަރުކުރުގެ ގަސްދު ކުށްކުރި މީހާގެ ހިތައިގައި އޮތުން.

14. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ހުކުމުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ދައުލަތުން މުޤައްދަރު ޢަޛާބުގެ މައްޗަށް

ކުރިމަތިވާ ހުށަހަޅާ ގަސްދުގައި މީހަކު މަރުކުރުމުގެ ދައުވާ ޝަރީޢަތުގެ މައްޗަށް ސާބިތުވެ ނަމަވެސް،

ގަތުލު ޝިބްހު ޢަމްދުގެ މަރުގެ ކުށް ޢާންމާގެ މައްސަލަ ސާބިތުވާ މިންވަރަށް ހުކުމް ތިބެފައިވާ ކަމަށެވެ.

ގަތުލު ޝިބްހު ޢަމްދުގެ ރުކުންތަކަކީ ވެސް ތިންކަމެވެ. އެއީ؛

(1) މަރުވި މީހާ މަރުވުމުގެ ނިޔަތް ކުށްކުރި މީހާގެ ކިބައިގައި ނެތް ނަމަވެސް، އެމީހާ އަށް އަނިޔާކުރުމުގެ ނިޔަތް ކުށްކުރި މީހާގެ ކިބައިގައި ހުރުން.

(2) ކުށްކުރިމީހާ ކުރި ޢަމަލަކީ ނުވަތަ ބޭނުންކުރި ހަތިޔާރަކީ އާންމުގޮތެއްގައި މީހަކު މަރުވެދާނެފަދަ ކަމަކަށް ނުވަތަ އެއްޗަކަށް ނުވުން.

(3) މަރުވި މީހާ މަރުވީ ކުށްކުރި މީހާގެ އަމަލުގެ ނަތީޖާއެއްގެ ގޮތުން ކަމަށްވުން.

15. އެހެންކަމުން، މި މައްސަލައިގައި ސުޕްރީމް ކޯޓުން ގޮތެއް ކަނޑައަޅަންޖެހޭ ފުރަތަމަ ނުކުތާއަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤަޟާއީ ނިޒާމުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ފަދައިން، މަރުއަމަލު ޝިބްހުން މަރުވެފައިވާ މަރުއަމަލު ޝިބްހުން އަށް އަނިޔާކުރުމުގެ ނިޔަތުގައި ފުޅައްމަތު ނަގާ ކުރާ އަމަލެއްގެ ނަތީޖާއެއްގެ ގޮތުން ކަމަށް އިސްލާމީ ޝަރީޢަތާއި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤަޟާއީ ނިޒާމުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ގާނޫނާ އެއްގޮތްވާތީ އެވެ.

16. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤަޟާއީ ނިޒާމުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ މުޙައްމަދު ނަތީޖާގެ މައްސަލަ ގަތުލު ޝިބްހު ޢަމްދުގެ ކުށް ސާބިތުވާ ކަމަށެވެ. ޝިބްހު ޢަމްދުގެ ގަތުލުގައި ޤިޞާޞް އެއް ނުހިފާނެއެވެ. މިނަ ދަރަނިބާކީވުމުގެ ތަޢުރީފުގައި ޝިބްހު ޢަމްދުގެ ގަތުލުގެ އަސާސީ އުޞޫލުތަކެއް ދިރާސާކޮށް ކަނޑައަޅާފައެވެ. އަދި ބައެއް ޢިލްމު ވެރިން ދެކެވަޑައިގަންނަވާ ގޮތުގައި ޝިބްހު ޢަމްދުގެ ގަތުލުގެ މައްސަލަތަކުގައި ބަދަލު އަދަބެއްގެ ގޮތުގައި ތަޢްޒީރީ އަދަބެއް ކަނޑައެޅުމުގެ އިޚްތިޔާރު ފަނޑިޔާރަށް ލިބިގެންވެއެވެ.[3] ޝިބްހު ޢަމްދުގެ ގަތުލުގައި ޤިޞާޞް ހިފުމުގެ އަދަބު ނުހިފޭނެތީވެ، ދިޔަތުގެ ފަރާތުން ޝިބްހު ޢަމްދުގެ ގަތުލު ސާބިތުކުރަންޖެހޭ މިންގަނޑަކީ އެކަށީގެންވާ ޝައްކެއް ނެތް މިންވަރެވެ. ވީމާ، މިކޯޓުގެ ނަޒަރުގައި މައްސަލަ ޝިބްހު ޢަމްދުގެ ގަތުލު ސާބިތުވާކަން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ގާނޫނުތަކުން ކަށަވަރުވާ

[3] Mohamed Abdulla Selim El-Awa, *The Theory of Punishment: A Comparative Study* (1972) ProQuest LLC (2018), Foot note No. 48, p. 161; Mohamed Hashim Kamali, *Punishment in Islamic Law: A Fresh Interpretation*, (2019) Oxford University Press, pp 186 – 194.

ފަދައިން މުޤައްރަރު ނިޞާބުގެ ވައްކަން ޝިބްހު ޙައްދުގެ ގޮތުގެ ކުށް ސާބިތުވާ މިންވަރަށް ދައުލަތުން ހުށަހަޅާފައިވާތީ ބެލުމުގައި އަދުލުން ޝަރީޢަތްކުރާ ކުށް ސާބިތުކުރުމުގެ އުޞޫލުތަކާ ޝަރުތުތަކާ ނުލާ މިންގަނޑެވެ.

17. މުޤައްރަރު ނިޞާބުގެ ވައްކަން ޝިބްހު ޙައްދުގެ ކުށް ސާބިތުވާކަމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ކަނޑައެޅުއްވާފައިވާ ހަމައެކަނި ގާނޫނާ ބެހޭ ވައްކަން ބިނާކުރެވިފައެވެ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ވައްކަން ބިނާކުރި ވަކި ހުރިހާ ބާވަތްތަކުގެ ކުށް ސާބިތުކުރުން ހުއްޓުނެވެ. ނަމަވެސް އެ ދިވެހިރާއްޖޭގައި ތިރީގައި މިވާ 3 ފުރުސަތުގައި ބާރުތަކާ އުސޫލުތަކަށް ފުރަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ތަޢާރުފުކުރެވުނެވެ. ސަރަޙައްދު އިސްލާމު އަރަށް، އިސްލާމު ފަތުރުން އަދި އިސްލާމުގެ ފަދަ ބަޔާން އިސްލާމީ ވިލާތްތަކުގެ ގޮތުން ދިވެހިރާއްޖޭ ވަރުގަދަ އަދި ތަކެތި ގާނޫނުތަކުގަ ދިވެހިރާއްޖެއަށް މަގުގެ މުސްލިމުން ދިވެހިރާގެ ވައްކަން ރިޢާޔަތްކޮށް ސާބިތުކުރުމުގެ ބާރު،[4] އެ ދައުލަތަށް ފަތުރާގެ ވާސިލުވުމާ ތިރީގައި މި ބާރުތަކާ އުސޫލުތަކަށް ވާސިލުވެގެންދަނީ ގާނޫނުތަކަކީއެވެ.

18. ދިވެހި އަދި ކާޅުން ގޮތުގެ ނިސްބަތްޖެހިފައިވާ މަރުގެ ފާހަގަ ހިނގައިގިޔަކަން ނުވަތަ ތުހުމަތުން، އެ ފާހަގަ ގެންދިޔަ އެކަން ފާހަގަ އަކަން ނުވަތަ ފާހަގަކަމުން ތުހުމަތުކުރެވެ. ޝަރީޢަތަށް ސާބިތުވާ ގެންދިޔަ ފާހަގަކަމުގެ ތުހުމަތުން ހަމަ ވުމުން، އެ ފާހަގަކަމުގެ ޖަރީމާއިން ވަކި ކަމެއްގެ ހައިސިއްޔަތު ނުވަތަ ނިކަންނާން ނަޞީޙަތަކީ ކުރަހަނުކުރެވުނެވެ.[5] އެހެންކަމުން، ދިވެހިޔަކީ، ދިނިޔާގައި ކަންހިނގާ އާދައިގެ މަޤާމް ވަކިކަމެއް ފުރުން، އެގޭ ނަޞީޙަތްއެކޭ ގޮތުން ވަކިކަމެއް ހިނގާ ފައިވާ ކަމަށް ގަބޫލުކުރެވޭ ހާލަތުގައިކަމެވެ.[6] ދިވެހި ވަރުގަދަމުގާއި ބަލާފައި ބިނާކުރި އާންމު ގެންދިޔަ

[4] ޙުސައިން އަސްޢަދު، "އިސްލާމީ ޝަރީޢާގެ ހައްދުތަކާއި ޢުޤޫބާތު: ދިވެހިރާއްޖޭގައި ތަޠުބީޤުކުރެވުނު ގޮތް" – (2021)، މާލެ: ދިވެހި އިންސްޓިޓިއުޓް، ސ. 340 ން 356 އަށް.

[5] ޙުސައިން އަސްޢަދު، "އިސްލާމީ ޝަރީޢާގެ ހައްދުތަކާއި ޢުޤޫބާތު: ދިވެހިރާއްޖޭގައި ތަޠުބީޤުކުރެވުނު ގޮތް" – (2021)، މާލެ: ދިވެހި އިންސްޓިޓިއުޓް، ސ. 8 ން 18 އަށް.

[6] ޙުސައިން އަސްޢަދު، "އިސްލާމީ ޝަރީޢާގެ ހައްދުތަކާއި ޢުޤޫބާތު: ދިވެހިރާއްޖޭގައި ތަޠުބީޤުކުރެވުނު ގޮތް" – (2021)، މާލެ: ދިވެހި އިންސްޓިޓިއުޓް، ސ. 332.

އެހެނިހެން ވާޤިޢާތަށް ސާބިތުވުމުގައި ހުންނަ ހަރުދަނާ ކަމުގެ މައްޗަށް. ގަރީނާއިން ކުށް ސާބިތުކުރުމަށް މައްސަލައިގެ ދަޢުވާގައި ހިމެނޭ މައިގަނޑު ވާޤިޢާގެ ވަށައިގެންވާ އެންމެހައި ހާލަތުތައް އެއްވެސް އުނިކަމެއް ނެތި މިންވަރަށް ފުރިހަމަވާންޖެހޭނެއެވެ. ހެކީގެ ބުނުމުގައި ބަޔާން އެކުލަވައި ނުވާނެއެވެ. މައިގަނޑު ވާޤިޢާގެ ވަށައިގެންވާ އެންމެހައި ހާލަތުތައް، މުއްދަތަކު ފަހުންކުރާ ކަމުގެ ނަތީޖާއާ މުޅިން އެއްގޮތަށް ވާންޖެހޭނެއެވެ.[7] މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ހެކިބަހުން މުއްދަތަކު ފަހުން ކާފީ ޝައްކުގެ ހަމައިން އެކަށީގެންވާ ދުރުމިނުގެ ވާހަކަ، ފަސޭހައިން ބުއްދިވަންތަ މުއްދަތުގެ ފާހަގަކޮށްފައެވެ.[8] ގަރީނާއިން ކުށް ސާބިތުވާ ކަމަށް ނިންމާނަމަ، މައްސަލައިގެ ވާޤިޢާގެ ހާލަތުތަކުގެ ޖުމުލަ ނަތީޖާ ވާނީ ހަމައެކަނި ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ ފަރާތުން ކުށްކުރި ކަމަށެވެ. އެކަށީގެންވާ ޝައްކުގެ ހަމައިން ބޭރުން އެއްވެސް އިސްތިސްނާއެއް ނެތި ސާބިތުކުރަންޖެހޭނެއެވެ.[9]

19. ހަމަގައި މި އުސޫލު މައްސަލަ ބިނާވެފައިވާ ގަރީނާގެ މައްޗަށް ކަމުގައި ވުމުން، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ބުނާގޮތުގައި ފަދައިން މުޖްރިމު ނަމަވެސް ވަކިކަން ޝަރީޢަތް ދިނުމަށް ރުހުން ދުރުން ސީދާ ހުކުމް ނެތެވެ. ޝަރީޢަތުގައި ހާޒިރުވި ހެކިވެރިޔާ ބުނެފައިވާ ބަޔާން ހުށަހެޅުމަށް ފަހު ބަލައިގަނެވެ. މި ގަރީނާތަކުން ބިނާކުރެވޭ ޝަރީޢަތުގެ ހުކުމް ކުރިންމެ ވަކިކޮށްދީފައިވާ ކަމެއްކަމުގައި މި މައްސަލައިގެ ވާޤިޢާގެ އެންމެހައި ހާލަތުތައް ވާޤިޢާގެ ހާލަތުތަކާ ގުޅިގެން ޝަރީޢަތުގެ މައްސަލަ ފުރިހަމަކުރުމަށް ކަނޑައެޅި ނެތެވެ. ހެކީގެ ނުވަތަ ބަޔާން އެކަމެއް ނެތެވެ. އެއީ ޝަރީޢަތުގެ މައްސަލައިގެ އިސްތިއުނާފު ސާބިތުކުރާ ގަރީނާއެއް ނެތެވެ. ޝަރީޢަތުގެ ހުކުމަކީ ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ ފަރާތުގެ ކުށް ސާބިތުވާ، ބެއްދުމުގެ ހަމައިން ފުރިހަ އަދި ގަބޫލުކުރެވޭ ހެކިބަހުން ޖެހޭނެއެވެ. މައްސަލަ ދަޢުވާ ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ

Sudama Pandey & Ors v. State of Bihar, Supreme Court of India (2001), Appeal No. 654-655 (2000); State of Hariyana v. Jagbir Sing AIR 2003 SC 4377; Hukam Singh v. State of Rajasthan AIR (1977 SC 1063); Eradu & Ors. v. State of Hyderabad (AIR 1956 SC 316); Earabhadrappa v. State of Karnataka (AIR 1983 SC 446); State of U.P. v. Sukhbasi and Ors. (AIR 1985 SC 1224); Balwinder Singh v. State of Punjab (AIR 1987 SC 350); Ashok Kumar Chatterjee v. State of M.P. (AIR 1989 SC 1890). [7]

[8] އިބިދު.

[9] އިބިދު.

ހެކިބަހުގެ ތެރޭގައި ކުށްކުރަނިކޮށް އެކަން ތަފްސީލް ފެނުން ހަމައެކަނި ނުވާ ގޮތުގައި، ކުރީގެ ކުށްކުރިކޮށްފައިވާކަން

ކަށަވަރުވާގޮތަށް ދަލީލުތަކެއް ބަޔާންކޮށް ނުދެއެވެ.

20. ކުށްކުރަނިކޮށް އެކަން ފޮޓޯން ފެނުން ހެއްކެއް ނޯވެ ހާލަތުގައި، ވިސްނުމުގައި ބަލައިގަންނަވާނީ އިތުރު

އުސޫލެއް ބެލުމެވެ. އެ އުސޫލަކީ މުއްސަނދި ކުށްކުރިކޮށްފައިވާ ހާލަތުގައި ހެކިވެ، އެ ހާލަތުގައި މުއްސަނދިގެ

ކުރިމައްޗަށް ހުށަހެޅުމުން، ކަންތައްތައް މުއްސަނދި ބޭނު ނުކުރުމަށް، ނުލަގަ ކަމާއިދިމާވާ ތަޙުޤީޤުގެ

ކުރުގައިވާނަމަ، އެކަމަށް އުސޫލު ދެކެވިގެން ހުރި ހެކިބަހުގެ ތަރުތީބު ވަރަށްގަދަކަމުގައި ބަލައިގެ ގޮތުގެނެވިދާނެ

ވަނީ ކަމަށް ބަޔާންކުރާ ހެކިބަހުގެ އުސޫލެވެ.[10]

21. މި މައްސަލައިގައި ދިބެހައި ހުރި ހެކިބަހުގެ ސިލްސިލާއަށް ބަލާއިރު، ޝާހިދުން މާލޭއަށް އައުމުގެ ކުރިން

ވ. އަތޮޅު ގެން ތޮރިދާ 'އަމާޒް' ގެގެ ކޮޓަރިއެއްގައި ދުލީޒުން އުކުގައި އުޅުނިއިރު، ނަމާދު ޝާހިދުންގެ

ގައިގައި އަނިޔާވެރިކަމުގެ ތަފާތު އަނިޔާކޮށް މަތިގެ އިންޒާރުދީފައިވާ ކަމަށް ޝާހިދުންގެ މަންމަގެ

ގޮތުގައި އެއްބަސްވެއްޖެއްޔާ ބައެއް މުހިންމު ކަރުދާސްތަކުގެ ގޮތުގައިވެސް ބެހެއްޓިފައިވެއެވެ.[11] ނަމާދު

ޝާހިދުންގެ ގައިގައި އެއްވެސް ކަހަލަ ނުހި ޝާހިދުންގެ ފާރަވެރިން ނުކުތުނުގާ ގޮތަށް އަނިޔާކޮށްގެން

ހުސައިން ނިޒާމާއި ހުސައިން ޖާބިރު އަދާއި އިތުރު އެމަހު ބަލަކަން ފެނި މަތިގެ އިންޒާރު

ދިފައިވާކަން ހެކިންގެ ހެކިބަހުން ސާބިތުވެއެވެ. މުޙައްމަދު ނަމާދު ކުރިން އިންދެގެން އުޅުނު ވ.

ކެޔޮދޫ، ފެހެރަ، އާއިޝަތު ރީނާ، މުޙައްމަދު ނަމާދުގެ ދަރިއަކަށް ބަލިވެ ނިޔާނުވަ، އެހެން މަރާލާން

ކަމަށްވެސް މުޙައްމަދު ނަމާދު ބުނި އާއިޝަތު ރީނާއަށް އަނިޔާކޮށްފައިވާކަމެވެ.[12] މަތިންވެސް ޝާހިދުން އާއި

އާއިޝަތު ރީނާ އާއި ދުރުމަތީގެ ކަންކަމާއި ސ. އަތޮޅު މަރާލާނެ ކަމަށް ޖެހިލުންވާ މަރާލާނެކަމަށް މުޙައްމަދު

ނަމާދު ބުނިކަމަށްވާކަން ވެސް އާއިޝަތު ރީނާގެ ހެކިބަހުގައި ބުނެފައިވެއެވެ. މަތިންވެސް ޝާހިދުނަށް

10 އެބައި.

11 ވ. ކެޔޮދޫ، ފެހެރަ، އާއިޝަތު ރީނާގެ ބަޔާން؛ ދަނޑުވަރު ނަންބަރު 5652، މުދުގަމު ހަސީނާގެ ބަޔާން؛ ވ. ގަންމުނޑި، ހުރަވީ، ޝަކީރާ އިބްރާހިމްގެ ބަޔާން؛ ވ. މުނިކޭ، މުސްތަފާވިލާ، ހުސައިން ނިޒާމްގެ ބަޔާން؛ ވ. ގަންމުނޑި، ރާޖް، ހުސައިން ޖާބިރުގެ ބަޔާން.

12 ވ. ކެޔޮދޫ، ފެހެރަ، އާއިޝަތު ރީނާގެ ބަޔާން.

ދުބައްދަދު ނަޒާރް އަނިޔާކުރުމުގެ ސަބަބުން ގައިގައި ގާފުއަހުރި ޖަހުނުވެސް އާއިޝަތު ރިޕޯޓަށް

ދައްކާދިވާކަމަށް އައިޝަތު ރިޕޯޓުގެ ހަބަދުގައި ބުނެފައިވެއެވެ. ޖުސައިން ޝަރީޢަތަށް ދިޔައިވާ

ކިޔަދުގައި ދުބައްދަދު ނަޒާރް މަރުކަޒު ސުޕްރީމްއަށް އަނިޔާކުރިހަނިކޮށް ތަކަތު ޒިޔާރަތް ކަމަށް

ބުނެފައިވެއެވެ. މިޒުމުން މަރުކަޒު ސުޕްރީމްގެ ވޯޓުއަހަރާއި އަނިޔާކުރުމުގެ ހަރަކާތްތަކުން ކަމަށް

ފަނިހަޔާ ކަމަށާއި، މަރުކަޒު ސުޕްރީން ގައިބުރިޔާ ދަރުބާރު މަސްއަލަ އަރައި، ހިސާބުތަކާއެކު ދަމައި،

ސަރަޙައްދު ދެބުރި އަނިޔާވީކަމުގެ ރިހާ ކައްސަ ރަހުމަތުގައި ކަމަށް ކަނޑައެޅިގެން ދެކޮޅު ނަގާނެ ކަމަށާއި،

މަރުކަޒު ސުޕްރީން މަރުފާވުމަށް، މި ހާދިސާއާއި ޤާނޫނީގޮތުގައި ގިނަ ދުވަސްވީކަމަށް ނަވާތް ކަމަށާއި، ދުބައްދަދު

ނަޒާރް މަރުކަޒު ސުޕްރީމްއަށް ގޮވައި މަރާވާރުކަމުގައި ބުނެފައިވާކަމަށް ޖުސައިން ޖިނާޔާ ބުނެފައިވެއެވެ.

އަދި ނަޒާރް ސުޕްރީމްއަށް އަނިޔާކުރި އެއް ރާއްޖޭގައި، ނަޒާރު އަނިޔާކުރުމުން ސުޕްރީން ރައްޔިތުން

އެކަން ހުއްޓުވަން އެދުމެ ބޭނުމެއްގައި ޝަޚުސް މީހުންގެ ޝަރުޢީން މިހާރު އެދޭ ފުރާވަރުވަމަށް ގެޔާއި އެއްބަދަލުން

ބޭނު ވަގުތެއް ހިފައިގެން ނަޒާރު ނުކުތް ކަމަށްފަދަ ޖުސައިން ޖިނާޔާ ބުނެފައިވެއެވެ. އަދި މަރުކަޒު

ސުޕްރީން އެކަށް އަރިހާޒިރުން، ސުޕްރީން ފާޚިޝްކުރުމާ ހިނގައި ހުރުމުއެ ބޭނުސޫބަތުން އަޑައިގެން ނަޒާރު

އެގޮތަށް ބޭރަށް ގޮސް އެހެންމީހުން ގައި ފެނުވި ކަމަށާއި، އަދި އެކަށް އެ ހާދިސާ ހިނގިހިނދު

ވަސްސަކަތް މިކިޓް ފުރުން، ވ. ގަދުގައި ހުށަހަ އިހުމަލު ސޮރާފު ކައިރިން ޖިނާޔާތަށް ނަޒާރު ފެނިގެން

މިޔާ ނަޒާރު ހާއި ސުޕްރީން ބިޔަވެހި ހަރަކާތް ފެޝަންތު އެހުމުން ޢާންމު ގޮތުގައި ނަޒާރު ބެހި މަރުކަޒު

ސުޕްރީން އޭނާ ކައިރިން އެގޮތަށް ނިކުމެގެން ފިޔަވަޅުގެން ދާން އެފެހި ކަމަށާއި، އެއްޗެހި އަނިޔާވެސް

ކުރުވެހި ކަމަށާއި، "ރޮއްޖެ ގޮތުން ގުރުގަން އެރުންޖެ އޭނާ ބޭނުންވާ ގޮތަކަށްވެސް ނުދެވެން ނުކުރޭ"

ބުނެފައިވާ ކަމަށް ޖުސައިން ޖިނާޔާގެ ހާލަތުގައި ބުނެފައިވެއެވެ. އަދި ޖުސައިން ޖިނާޔާ ބުނެފައިވާ

މަރުކަޒު ސުޕްރީން މަރުވުމާއިވެސް ނަޒާރުގެ ފުރުން ދިޔައިވާ އަނިޔާތަކުން ކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭކަމަށްވެ.

އެގޮތަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ ސަބަބަކީ ސުޕްރީނާއި ނަޒާރުއާ ދެމެދުން އެކުގައި އުޅުން އިތުރު، ނަޒާރުގެ ފުރުން

ސުޕްރީން އަށް ދިޔައިވާ އަނިޔާތަކާއި ނަޒާރު ރޮނގުގައި އުޅުއިރު މިއްސަރުގެ އޭނާގެ ޢާއިލީ ހިތްވަރު ހުރިހާ

ގޮތުން އޭނާއަކީ އެފަދަ އަނިޔާވެރި އަމަލެއް ހިންގާފާނެ މީހެއްކަމަށް ގަބޫލުކުރެވޭ ކަމަކާއި، އޭނާގެ ކުރިމަތީގައި ހުރެގެން މުޙައްމަދު ނަޒާރު ދަތުރަވާ ޝަރީން އަދި ފޯރެން އިސްބާތުކުރާ އަދި އަހަރެއްވާތީ ކަމަށާއި، 2009 ގެ އޮގަސްޓް މަހު ކުރި އެ އަނިޔާތައް ފެނުނުއިރު އެ އަނިޔާތަކާބެހޭ މުޙައްމަދު ނަޒާރު ދީފައިވާ އަނިޔާތަކަކަށް ވާއިރު، އެ އަނިޔާތަކާބެހޭ ވަރަށް ރަގަޅު ކުރެވޭކަން ދީފައިވާ އަނިޔާތަކަކަށްވެފައި ނަޒާރު އެ އަނިޔާތައް ޝަރީން އަށް ކުރިމަތިން ދިޔައިރު، އެ އަނިޔާތައް ފެނިފައިވާމި، އެ އަނިޔާތަކާބެހޭ މީހަކު މަދުވެރިން ފަދަ އަނިޔާތަކެއް ކަމަށްވާތީވެއެވެ. އަދި މުޙައްމަދު ނަޒާރު އެ އަނިޔާތައް ޝަރީން އަށް އަނިޔާކުރިޔާ ޙަސައިން ޖިނާޔާ އާއެކު އޮތްތަނުގައި ހުރި ޙަސައިން ނިޔާގެ ހިޔާނަތުގައި ނަޒާރު އެކޭ ޝަރީންއަށް ކުރި އަނިޔާގެ ތަފްސީލު ހަމަ އެގޮތުން ކިޔައިދީފައިވެއެވެ. ދައުލަތުން ހުށަހެޅި ހެކިންގެ ތެރެއިން ޖަރީމާ މުޙައްމަދާ ދައުލަތުން ކުރި ސޯޝަލްތަކާ ގުޅިގެން ޖަރީމާ މުޙައްމަދު ބަޔާނުގައިވާ 2009 ވަނައަހަރުގެ އޮގަސްޓް މަހުގެ ދުވަހެއްގައި މަރުދާ ޝަރީނާ ބައްދަލުވި ކަމަށާއި، އޭނާގެ އަތް ތިރިކޮށް ވަރަށް ބޮޑަށް ޗާބަކަށްފައި ހުސްނަހުން، ވަރަށްބޮޑަށް ރަތްވެ ފޫހިވި ދުރުވެފައި ހުއްޓާ ފެނިގެން އޭނާގެ ގޮތުގައި އުވަމުން ހުރި މީނަ ހަމީދާ، މަރުދާ ޝަރީނާއި ސޯފާތުކުރުމުން، އަހަރުން އަދި މަރުވާފައި "އެކަމީ" (މުޙައްމަދު ނަޒާރު) ގެ ގޮތުން ކަމަށްބުނު އަޑުއަހުރަން އުމުރުން ދިޔަ ކަމަށާއި، މިކަން ހިނގާފައިވާ ރަމަޟާންމަހުގެ ތުންގައި ކަމަށާއި، މިކަން ހިނގި ނަޒާރު އާއި ޝަރީނާ ދޮޅުމުން ރަނގައި އުޅުން ދޮވަސްވަރުގައި ކަމަށް ބުނެފައިވެއެވެ. އަދި 2009 ވަނަ އަހަރުގެ ފެބްރުއަރީ ޝަރީން މާލެއަށް ބަދަލުވި، މުޙައްމަދު ނަޒާރުގެ އަނިޔާ ބޭރުވެއްޖެނަމަ ކަމަށް ޝަރީނާގެ މަންމަގެ ގޮތުގައި ބުނެފައިވެއެވެ.[13]

22. ޝަރީން މާލެއަށް އައިސް، އޭނާގެ ރައްޓެއްސެއް ކަމަށްވާ މިރުޝަމް ހަސީބު މ. ކުރަމާގެއިން ކުއްޔަށް ހިފައިގެން އުޅޭ އެޕާޓްމަންޓްގެ ކޮޓަރިއެއް މިރުޝަމް ހަސީބުގެ ގޮތުން ކުއްޔަށް ހިފައިގެން އެއްގޮތަށް އުޅުން ފެށިއެވެ. ޝަރީން މާލެއަށް އައުމުން ޝަރީންގެ ފަހުން ނަޒާރު މާލެއަށް އައިސް ޝަރީން އާއި

[13] ގ. ގަނޑުނިޖީ، ހުރަވީ، ޝަރީނާ އިބްރާހީމްގެ ބަޔާން.

ކޮޓަރީގައި އުޅެން ފެށިއެވެ. މުޙައްމަދު ނަޒާހު އާ ކޮޓަރިއަށް އައިސް ދުރަށް ދާވެސް ނުވަނީސް ވަގުތަށް ޝިޔާން އާއި މުޙައްމަދު ނަޒާހުއާ ދެމެދު އަރައިރުން އުފެދި އަޅުގަނޑުވާތީ އެކޮޓަރި ހުސްކުރުމަށް މިދުވަހު ހަވީރު ޝިޔާން އަށް އެންގިއެވެ. އަދި ޝިޔާންއަށް ނަޒާހު ވަރަށް އަނިޔާކުރާ ކަމަށް މިދުވަހު ހަވީރު ކައިރީގައި ޝިޔާން އެކަމާ ދުވަހަކު ބުނެފައިވާ ކަމަށް މިދުވަހު ބުނެފައިވެއެވެ. މިގޮތަށް ކަންތައްތަކާއި އަދި ތާރީޚު ދަންވަރު އެމީހުން ގޭގައި ހާލަތު އުޅޭތީ އެކަމާ ހިތް ހަމަނުޖެހިގެން ޑިސެމްބަރު 30 ވަނަދުވަހުގެ ކުރިން އެ ކޮޓަރި ހުސްކޮށްދިނުމަށް މިދުވަހު ހަވީރު، ޝިޔާން ކައިރީގައި ބުނުމުން ކޮޓަރި ހުސްކުރާނަން ކަމަށް ޝިޔާން މިދުވަހު ކައިރީގައި ބުނެފައިވެއެވެ. އެކޮޓަރި ތެރޭގައި ޝިޔާން މަރުވެފައިވަނީ އެ ކޮޓަރި ހުސްކުރަން ޝިޔާން އަށް މިދުވަހު އަންގާފައިވާ ދުވަހު ޖެހިގެން އައި ރޭ ކަމުގައިވާ 31 ޑިސެމްބަރު 2009 ދުވަހުގެ ރޭގެ ވަގުތުކޮޅެއްގައެވެ.

23. 31 ޑިސެމްބަރު 2009 ދުވަހުގެ ރޭ އިރުކޮޅު 8 ޖެހިއިރު ޝިޔާން އާއި ނަޒާހު މ. ކުރަގާގެ އެޕާޓްމަންޓަށް ނިދަން އައީ ޝިޔާންގެ ދަރިފުޅު ޝިޔާންގެ މަންމަ ދިރިއުޅޭ މ. ފަންއަރި ގޭގައި ބަހައްޓަމުން ދިޔައެވެ. ހަމަ އެރޭ (31 ޑިސެމްބަރު 2009) މެންދަމު ފަހުގެ ވަގުތުކޮޅެއްގައި މިދުވަހު ގޭގައި އުޅުނިކޮށް ނަޒާހު މިދުވަހު ކޮޓަރިއަށް ގޮސް ޝިޔާން އުޅުނީ އެއްފަހަރު މިހާރު ދަތުރުތަކުގައިވެސް އުޅުނެވެ. ނަޒާހު އެހެން ބުނުމުން، "އެއީ ތިމަންނަ ބަލާކަމެއް ނޫން"، ޝިޔާންގެ ވާހަކަ ތިމަންނަ ގޮތް ނޫނޫ" މިގޮތަށް ނަޒާހު ކައިރީގައި ބުނެފެވެ. އެ ގޭގައި ޝިޔާން އާއި ޝިޔާންގެ ދަރިފުޅު ގެއަށް ނިދެއެވެ. އެވަގުތު ނަޒާހުގެ އަޑުގައި ހުރި ގޮތުން ނަޒާހު ހުރީ މަސްތުވެފައި ކަހަލަ ސިފަތަކެއް ކަމަށް މިދުވަހު ބުނެފައިވެއެވެ. އަދި މިދުވަހުގެ ހެކިބަސްގައި ބުނެފައިވަނީ އެ ދުވަހު މުޙައްމަދު ނަޒާހު އުޅުނީ ޝިޔާންގެ ކޮޅު އަރާއިރުގައިގެން ކަމަށެވެ. އޭގެ އިތުރުން ކޮޅުން، އެދުވަހު (31 ޑިސެމްބަރު 2009) ފަތިހުދުވަރު 3:00 އާއިރު ނަޒާހާ އެކު ޝިޔާން މިދުވަހުގެ އެޕާޓްމަންޓަށް އައުމުން ނަޒާހު ހުރި މަސްތުވެފައި ކަމަށް ޝިޔާންގެ ކައިރީގައި ބުނުމުން، ޝިޔާން ނަޒާހާ ދިމާއަށް "ކަލޭ އަމާ ބައިގެންނޭ ވިއްޔާ" މިގޮތަށް ބުނެފެވެ. އަދި މިދުވަހު ހަޑި ހަދައް ޖަހާ އެހާއިރު

ޝީރީންއާ ނަޖާބުއާ އެއްކޮށް އަނެއްކާވެސް ދިޔައީ ބޭރަށެވެ. އަދި އެރޭ ޝީރީންއާ ނަޖާބުއާ ދެމީހުން އެކުގައި ގެއަށް (މ. ކުރަނގާގެއަށް) އައީ އެރޭ 8:00 ޖަހާ އެހާކަންހާ އިރު ކަމަށާއި އެ ދެ މީހުންނާއެކު ޝީރީންގެ ދަރިފުޅު ގެއަށް ނުގެންނަ ކަމަށް މުދައްޢީ ބަޔާންކުރައްވައެވެ. އަދި އެ ދެ މީހުން އައިސް ސަރަންޑަރުގައި އިރިސްޓަރާ ޓީވީގެ އަރަބުގެ ޚަބަރު އަންނަން ފެށުމުން އެ ދެ މީހުން އެއްވެސް ވާހަކައެއް ނުދައްކައި އެކުގައި އެމީހުން އުޅޭ ކޮޓަރިއަށް ވަނީ ކަމަށް މުދައްޢީގެ ބައްޕާގައި ބަޔާންކުރައްވައެވެ. އެރޭގެ ދަންވަރު ގޮތަކަށް 2 ޖަހަންދެން މުދައްޢީ އިރު ސްކްރީންގެ ރޫމްގައި ފައިބާފި ދޮރުގައި ފަހަރު ކަމަށް މުދައްޢީ ބަޔާންކުރައްވައެވެ. އެގޮތުން އިންނަ އެރޭ 10 ޖަހާ އެހާއިރުކަންހާ އިރުން ފެށިގެން މުބައްލަޣު ނަޖާބު އެކަނިވަރު މަތިން ކޮޓަރިން ނިކުމެ ވަގު ގެނައެވެ. އަދި ނަޖާބު އެ ކޮޓަރިން ނިކުންނަ ކޮންމެ ފަހަރަކު ކޮޓަރީގެ ތަޅުދަނޑި ބޭނުންކޮށްގެން އެ ކޮޓަރި ބޭރުން ތަޅުލާކަން މުދައްޢީއަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވާ ކަމަށް މުދައްޢީ ބަޔާންކުރައްވައެވެ. އަދި އެރޭގެ 10 އަށާއި 11 ގެ ދެމެދު މީގޮތަށް ވެސް ފަހަރު ނަޖާބު އައްޑުއިރުކަން މުދައްޢީއަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވާ ކަމަށާއި، ހަތަރުވަނަ ފަހަރަށް ނަޖާބު ކޮޓަރިން ނިކުމެގެން ގޮސް ބެލުކަރިއަށް ނިކުމެވުން މުދައްޢީ އެ ކޮޓަރީގެ ދޮރު ކުޑަކޮށް ހުޅުވާލާފައި އޮތުމަށް ބަލައިލިއިރު ޝީރީން ކަނާތްފަރާތްދޯ ގޮތަށް ކޮޓަރީގެ ދެލިން ފަރާތް ފާރު ދިމާއަށް މޫނު އަނބުރައިގެން ބާލީހެއްގައި ބޮލުއަޅައިގެން ކަހަލަ ގޮތަކަށް އޮއްވާ މުދައްޢީއަށް ފެނުނު ކަމަށް މުދައްޢީ ބަޔާންކޮށްފައި ވެއެވެ. އެއިރު ޝީރީން އޮތީ ނިދަން ލާ ކަހަލަ ދަނޑު ކުރެއްގެ ތަނޑިކުރި ކުޑައެއް ފަހަރެއް އެއްކަލާއި އޮންނަނީ ކުރެއްގެ ކުރު ސްކާފް ލައިގެން ކަމަށާއި، އެއިރު ކޮޓަރީގައި ހުރި ހުރުކުރެއްގެ އަލިގަދަ ބޮކެކެއް ދިއްލާފައި ކަމަށް މުދައްޢީ ބަޔާންކުރައްވައެވެ. ދެން އެއްވެސް އެއްޗެއް ނުބުނެ މުދައްޢީ އެ ކޮޓަރީގެ ދޮރު ލައްޕާލާފައި ކޮޓަރީގެ ކައިރިއަށް ވަޑައިގެން ސިޓިންގ ރޫމަށް ނުކުމެ ޝީރީން އޮތީ ކިހިނެތް ވެފައިތޯ ނަޖާބު ގާތުގައި އެހުމުން ނަޖާބު ބުނީ "ބޭހެއް ބާލީހެއްގައި ބޮލުގައި ރިއްސާތީ އޮތީ" އެވެ. ޝީރީން އޭރު ކޮޓަރީގެ ފަރާތަށް ހަމަޖެހިގެން ހުރި ގޮތަށް ކަހަލަ ސަސްކަރީން ހަމަހުރު ކަމަށް ކަހަލަގެއިން މުދައްޢީ ބަޔާންކޮށްފައި ވެއެވެ. އެކަމަކު އެރޭ 11 ޖަހާ އެހާކަން ހާއިރު އެގެއަށް އައުމުން، ޝީރީންގެ

ކޯޓަރީގައި އުޅުއްވި ފަހަރަކު ބަލި ޖެހުމުން ނަޖާރު ކޯޓަރި ހުޅުކޮށް ހުޅުވާލުމުން ފަސްކާ ހަދައިދޭން މިހާރު
އައިސް ހުރި ފާހަނާ މުތުހަމު ނަޖާރު ކައިރީގައި ބޭނުމުން އާންމުކޮށްވެސް ފަސްކާ ހަދަން އުޅޭ ކަމަށާއި،
އޭނާ ފަސްކާ ހަދާފައިވާ ކަމަށް ބުނެ ކޯޓަރި ފަހަތުގައި ކޯޓަރީގެ ދޮރު ތަޅުލާކަމަށް މުތުހަމު ބުނެފައިވެއެވެ.
އޭގެ ދަންވަރު ގާތްގަނޑަކަށް 1:30 އެހާކަން ހާއިރު، މުހައްމަދު ނަޒާރު ސިޓީންގެ ޑިއުޓީ ނިކުމެ އުޅުނީ،
އަދިވެސް ނިދާކަން ނުވޭކަ މުތުހަމު ހަނިފު އާނާއާ ސުވާލު ކުރުމުން، ނިދަންވީކަ ކިޔާފައި،
އައިސްއަދާހަރާން ބައްދަލު ފެންނުހުރެ ހިފައިގެން މުހައްމަދު ނަޒާރު އެކޯޓަރިއަށް ވަންނެވެ. އޭނާ
މުތުހަމު ހަނިފު ނިދި ގާތްގަނޑަކަށް ދާދި ދެން އެހާކަން ހާއިރު ކަމަށް މުތުހަމު ހަނިފު ބުނެފައިވެއެވެ.
މުތުހަމު ހަނިފު ނިދާފައި އޮއްވާ އަނެއް ދުވަހުން ހާފުވަން ކަމަށާއި، ބޮޑުވެ ގެދުވެއިރު 04:30
ފަހުން ކަމަށާއި މުތުހަމު ހަނިފު ކޯޓަރިން ނިކުމެ ބޮޑުވެ، މުހައްމަދު ނަޒާރު އެކޯޓަރީގެ
ދޮރުހުރުވާއިގެން ދޮރުކައިރީގައި ހުރި ކަމަށް މުތުހަމު ހަނިފު ބުނެފައިވެއެވެ. މި ކަމުގައި ސުވާލު ކުރުމުން
ނޫނޭ ކަމަށް ބުނެފައި މުހައްމަދު ނަޒާރު ކޯޓަރިއަށް ވަދެ ކަމަށް މުތުހަމު ހަނިފުގެ ހުކުމުގައި
ބުނެފައިވެއެވެ.

24. ޖެހިގެން އައި ދުވަހު (01 ޖެނުއަރީ 2010) ހެދުނު 9:30 ހާއިރު މުތުހަމު ހަނިފު ކޯޓަރިން ނިކުމެ
ބޮޑުކަނޑީގައި އިންދައި މުހައްމަދު ނަޒާރު އައިސް އޭނާ ކޯޓަރިއަށް ވެއްދި ބައްދަލު ފުޅި ތަޅުން ކަމަށް
ބުނެފައިވެއެވެ. އަދި އެއަށްވާ ވަރަށް ފައިސާ ދިމާކުރާ ނަޒާރު ހިއަން ފެނުމުން ފައިސާ ބޭނުމެއް ނެތޭ
މުތުހަމު ބުނުމުން އޭނާ ކޯޓަރިއަށްވަދު ތަޅުލިއެވެ. އަންއޮގާ ހަމަ އެދުވަހު 10:30 ހާއިރު ސިޓީންގެ
ޑޫޓަނ މުތުހަމު ނިކުމެ އިދު އައިސް އަލުމާރީގެ ދޮރުފުޅުގެ އަތްގަނޑެގައި ކޮޅަށް ހޭކިފައި ހުރުމުން
އެއީ ނަޒާރު އަތުން ވީކަމެއް ކަމަށް ސައުކުވެގެން އޭނާގެ ހިތް ހަމަނުޖެހިފައި ހުއްޓާ ނަޒާރު ކޯޓަރިން
ނިކުމެ އެ ކޯޓަރީގެ ދޮރު ތަޅުލާފައި އެޑްޖަސްޓުމަންޓުން ބޭރަށް ދިޔައެވެ. ނަޒާރު ބޭރަށް ދިޔައިރު ސިޓީން
އަރަން ގެންގޮސް ފައިވާން ސިޓީންތަކުގެ ދޮރު ކައިރީގައި ހުރި ކަމަށް މުތުހަމު ހަނިފުގެ ހުކުމުގައި
ބުނެފައިވެއެވެ. އަދި މަރުކަމާ ސިޓީން އިޝާރު ފައިވާނެއް ގެންގުޅޭކަން އެނގިފައިވާ ކަމަށް މުތުހަމު

ބުނެފައިވެއެވެ. އެހެން ކަމުން އަދިވެސް އަލަމާރީގެ ދޮރުގެ އަތްގަނޑުގައި ކުރަހާފައިހުރި ކަމުގެ ޝަކުވާ ކުރަންފެށުން ޝީރީން އުޅޭ ކޮޓަރީގެ ދޮރުގައި މިކުރެހުން ބަލި ޖަހައި ނުހުރެވުމުން ބޮޑުކަންސަން ގޮސް އެދިމާލުން އެކޮޓަރީގައި ހުންނަ ކަބަޑުދޮރުގައި ވެސް ބަލިޖަހައި ޝީރީން އަށް ގޮވައި ހުދުމުންވެސް ޝީރީންގެ ޚަބަރެއް ފެއިންވާކަމަށް މިކުރެހުން ބުނެފައިވެއެވެ. ދެން ޝީރީން ގެ މަންމަގެ ހުސަން މިކުރެހުން ދުށާފައި ޝީރީން ކޮބައިތޯ ސުވާލުކުރުމުން ޝީރީންގެ ޚަބަރެއް ނުވެގެން އުޅޭ ކަމަށާއި ޝީރީން ކޮންމެވެސް ތަނަކަށް ގޮސްފައިވާ ކަމަށް ނަޖާދު ބުނިކަމަށް މިކުރެހުން ކައިރިގައި ޝީރީންގެ މަންމަ ބުނެއެވެ. ޝީރީންގެ މަންމަ އެހެން ބުނުމުން ޝީރީންގެ ފައިވާން އެބަހުރި ކަމަށާއި، ގޭގައި އުޅޭ ކަމަށް ވިދާޅުވާތީ ކަމަށް މިކުރެހުން ޝީރީންގެ މަންމަގެ ގާތުގައި ބުނުމުން، ނަޖާދުއަށް ދުށައިގެން އެ ކޮޓަރީގެ ތަޅުދަނޑި ހޯދައިގެން ޝީރީން ކޮބައިތޯ ބަލައި ދޮރުމަތުން ޝީރީންގެ މަންމަ މިކުރެހުމުގެ ގާތުގައި ބުނީ ނަޖާދުގެ ފޯނު ނަންބަރު މިކުރެހުމަށް ދިނެވެ. ޝީރީންގެ މަންމަ ދިން ނަންބަރުން މިކުރެހުން ނަޖާދުއަށް ގުޅުމުން ނަޖާދު މިކުރެހުމާ ބުނީ "އާ ފޮހިލަ ކޮންމެވެސް ރަށަކަށް ޝީރީން ފުރައިގެން ގޮސްފި" ކަމަށެވެ. ނަޖާދު މިހެން ބުނުމުން ތަޅުދަނޑި ރަނގަޅުކުރުމަށާއި އެ ކޮޓަރި ދިރި ޝީރީން އަށް ކަމަށާއި، ކޮޓަރި ހުސްކުރަން ކުރިން ހަމަނާނީ ބުނުވައި ކަމަށް މިކުރެހުން ނަޖާދުގެ ގާތުގައި ބުންޏެވެ. މިކުރެހުން މިހެން ބުނުމުން އާން އޭނާ ކިޔާފައި ނަޖާދު ފޯނު ކަނޑާލީއެވެ. އޭގެ އިރުކޮޅެއް ފަހުން ނަޖާދު ގެއަށް އައިސް ކޮޓަރިއަށްވަދެ ކޮޓަރީގެ އެތެރެއިން ދޮރު ލެއްޕިއެވެ. ދެން މުޙައްމަދު ނަޖާދު ކޮޓަރިން ނިކުމެ އެދުވަހު ހަވީރުގެ ވަގުތެއްގައެވެ. އެއަށްފަހު މުޙައްމަދު ނަޖާދު ކޮޓަރިއަށް އައީ އެކު (01 ޖެނުއަރީ 2010 ދުވަހުގެ ރޭ) ރޭގަނޑުއެވެ. އަދި މުޙައްމަދު ނަޖާދު ނިދިފައިސް އެކޮޓަރީގައި ކަމަށް ރަޝީދުގެ ހެކިބަހުގައި ބުނެފައިވެއެވެ. އެކު އެޕާރޓްމަންޓް ބޭރުން ވަންނަ މައިދޮރުގެ ތަޅުދަނޑި ރަޝީދު ހުންނާނީ ލިބުން ދޮރުގެ ތަޅުދަނޑިޖާގައި ހުންނަ ތަޅުދަނޑިއެއް ކަމަށް ރަޝީދު ބުނެފައިވެއެވެ.

25. ޖެހިގެން އައި ދުވަހު (02 ޖެނުއަރީ 2010) ދުވަހު ހުކުރުގެ ވަގުތުއްގައި، ސިޓިންގެ ރޫމުން
އެޕާޓްމަންޓަށް ވަންނަ މައިދޮރު ހުޅުވައިދިނުމަށް މުޙައްމަދު ނަޒާހު މިރުފަތު ހަނީފާގެ ގޮތުން އެދުނެއެވެ.
އެދުނު ހުޅުވަން ދިޔައިރު، މުޙައްމަދު ނަޒާހުގެ ކައިރީގައި މަރްޔަމް ޝަހީން އެގެއަށް ފުރަތަމަ އައި
ދުވަހު ގެނައި ފޮރި ހުއްޓެވެ. އެފޮރި ހުރީ ވަރަށް ބޮޑަށް ފުރި ފުއްޕާފައި ކަން މިރުފަތު
ހަނީފާ ފާހަގަ ކުރުމުން ކަމަށް އެކާ ބެލުމަށްފަހެވެ. މުޙައްމަދު ނަޒާހުގެ ގޮތުގައި ގެނދަނީ
ކޮންއެއްޗެއް އެހުރީ އޭނާގެ އަންނައުން ކަމަށް މުޙައްމަދު ނަޒާހު ބުނެފައިވެއެވެ. މުޙައްމަދު
ނަޒާހު އެގެއަށް އައި ދުވަހު ގެނައި ދަބަހަކާއި ޓޭޕްޖަހާފާ ވަށްބަރުގެ ދަބަހެއްކާރުން މިރުފަތު ހަނީފާ
ބެލުމަށްފަހެވެ. މުޙައްމަދު ނަޒާހު އެގެއިން ނިކުމެގެން ދިޔައީ ކޮޓަރި ތަޅުލާފައެވެ. ކުރިން ބަޔާންކުރި
ސިޓިންގެ ރޫމު ހިފައިގެން ވ. ކުރަހާގެއަށް ނަޒާހު އެނބުރި އައީ އެދުވަހުގެ ހެނދުނުގެ ވަގުތުއްގައެވެ.
ރޫމު ހިފައިގެން އެނބުރި ގެއަށް އައުމުން "އަސްލު ކަލިންތޯ ވެގެންނޭ މިތަ އުޅެނީ، މަރްޔަމް ޝަހީނާ
ދެލިހުން ޖުވާބުކަސްޓައާ ފިލައިގެން ނުވަތަ ހިމޭ ހަމަނުޖެހިގެން ދިޔައީ" މުޙައްމަދު ނަޒާހު ކައިރީގައި
ބުނުމުން، "ދެލިހުން ވާހަކަ ދައްކާފައި ހަމަޖެހިގެން ދިޔައީ ކަމަށާއި، މަރްޔަމް ޝަހީން ފަހުން ދިޔައިރު
ޖެހިސޫއްޓަން އަރުވަންވެސް ދިޔަ" ކަމަށް ނަޒާހު މުޙައްމަދުގެ ގޮތުގައި ބުނެއެވެ. ނަޒާހު މިހެން ބުނުމުން
"ޝަހީން ދިޔައީ ފައިވާން ބަހައްޓަފައި" ކޮން އެއްޗެއް" ހޯދަން ދިޔައީ، ނިކަ އެއްޗަހި ހޯދަން"
ދިޔައީ" މިގޮތަށް އެހެންމީހުން ފައިވާނަށް އަރައިގެން ކަމެއް ނުވަތަ ނޫންކަމެއް ނޫނީ ކަމަށާއި ހޯދައިގެން
ދިޔަ އެއްޗެއްސަކީ ނޫނޭ ކަމަށް ނަޒާހު މުޙައްމަދުގެ ކައިރީގައި ބުނެފައި ނަޒާހު ކޮޓަރިއަށް ވަނީއެވެ.
އެ ކޮޓަރިއަށް ނަޒާހު ވަންނަނިކޮށް ދުވަން އެންމެ ހަމައިދީނުން ފަސްކާ ތޫނު މިރުފަތު ބުނުމުން
ނަޒާހު ކޮޓަރިއަށް ވަނީ އައިސް ޖަވާބުދިނީ އެވެ. އެދުވަހު ހެނދުނުވަރު 2:30 އެހާއިރު، ޝަހީން
އުޅުނު ކޮޓަރީގެ ދޮރުގައި މިރުފަތު ބަލާ ޖެހީމަ ނަޒާހު ދޮރު ހުޅުވުމުން ކޮޓަރި ބަލަން އެހެން ބައެއް
އަންނަނިކޮށް ބުނުމުން ނަޒާހު އެގެއަށް އައި އިރު ގެނައި ދަބަހާ ޓޭޕްޖެހި ވަށްބަރުގެ ދަބަސް ހިފައިގެން
ނިކުމެ މިރުފަތު އަތަށް ކޮޓަރީގެ ތަޅުދަނޑި ދީފައި ނަޒާހު ވ. ކުރަހާގެ އިން ނިކުމެގެން ދިޔައީއެވެ.

ނަގާބު ތަޢުލީމީ ދީފައި ދިއުމުން މިރުވަރު އެ ކޮޓަރިއަށް ވަން އިރު އެ ކޮޓަރިގައި ޝަރީޢަތުގެ ގިނަ
ހުދުންތަކާއި ހުރިކަމުން މިރުވަރު ހަނދުގެ ހިޔާލުތަކުގައި ބުނެފައި ވެއެވެ. އަދި އެއްޗެއް ކުނިވެލިން ދޮވާ
ކަރަށް އާދަމް ހިޔާލު ނުބައި ވަރަށް އެކޮޅަށް ތުރަވިން ދުވިއެވެ. ދުން އަނގަޔާ އެދުވަހުގެ ހަވީރުގެ
ވަގުތުއްޔާއި ނަގާބު އަނގަޔާ އެގޮތަށް ގޮސް ދެ ކާމަރު އެކޮޅަށް ގެންދިޔައެވެ. ޖެހިގެން އައި ދުވަހުގެ
ހަވީރުގެ ވަގުތުއްޔާއި ނަގާބު ޝަރީޢަތުގެ ދަރިވަރު ގޮވައިގެން އެ އާރސްބީއެސްބަސް ގޮސް އެ ކޮޓަރިގައި
ތިބި އެ ކުއްޖާގެ ދެ ޖިންސާއި ދެ ސޯބާއި ދެ ގަދިޔާއި ދެ ޖިސްޓާބާއި ދަފްތަރު އުނގެނުމާއި ދަފްތަރު
އުނގެނޭ ބޭސް ފުދި ހިފައިގެން ދިޔައެވެ.

26. ފެބްރުއަރީ 1 ވަނަ ދުވަހު، ޓީޗަރު ޕްރިންސިޕަލްގެ ހުށަހެޅުމުން ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާ އެކަށް ފަރަށަށް ޝަރީޢަތަށް
ގެނި ކަމަށާއި، ނަމަވެސް ފޯނު ނިއްވާލާފައި ޢަމަލުން ނުގޮސް ކަމަށް ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާގެ ހުކުމްގައި
ބުނެފައިވެއެވެ. ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާ އެނބުރި މާލެ އާދަމްޓީ އެއް ދޮގަނޑު 10 ޖަނަވަރީ އެކައިކަނޑާ
އިރުއެވެ. ޖެހިގެން އައި ދުވަހު (2 ފެބްރުއަރީ 2010) ފަސްދުރު ކުރިން ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާ ދިޔައީ
ޝަރީޢަތް ފެށުނު ދ. ކުރީގެއަކުން. އެގޮތަށް މިދަރިވަރު އާއިލާ ޝަރީޢަތުގެ ކޯޓުގައި އިންސާފުން
ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާ ނަގާބުއަށް ދެގޮތަށް ޝަރީޢަތް ކޯޓުއިހެ އުޅުމުން ނަގާބު ބުނީ އެކަމް އާ އަދަރު
ފަރާގަކުރަނީވެސް އެކަމް 12 ގެ ފަހުން ކާރިކަށް ދެވައިގެން ހިނގައްޖެ ކަމަށާއި ދިޔަ ތަފާސް ނާނާގެ
ކަމަށާއި ޝަރީޢާއާ އެކު ކާރާއި ހަމައަށްވުސް ނަގާބު ދިޔަ ކަމަށާއި ޝަރީޢަތް ދިޔައީ ނިކަ އެއްޗެހި
ދަރިއެން ކޯލުގެ ހިފައިގެން ކަމަށާއި އެކަމް ބާޖާރުން ގަތް އެއްޗެއްކަމަށް ހިމާ ކަމަށެވެ. ޝަރީޢަތުގެ
މަރުޙަލާއި މިދަރިވަރު ޝަރީޢަތުގެ ކޯޓުގައި ތިބެއިރު ކޯޓުތެރޭގައިން އެއްޗެއް ކުނިވެލިކަރަ ވަރަށް އާދަމް
ހިޔާލު ނުބައި ވަރަށް ދުވިކަމަށް ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާގެ ހުކުމްގައި ބުނެފައިވެއެވެ. ދުން މިދަރިވަރު އެ
ކޯޓަށް ދާނާ ސާފުކުރިއެވެ. އަދި އެ ދުވަހު ހަމަދުން ޝަރީޢަތުގެ ދުއިން ފަރުދުން އެއްޗެހި އަނގައިގެން
އެދިރި ހިފައިގެން ފުރާއްމަދު ނަގާބު ދިޔައަކަމަށް މިދަރިވަރު ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާގެ ގޮތުގައި ބުނިކަމަށް
ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާ ދިހައިމާ ހުކުމްގައި ބުނެފައިވެއެވެ. އަދު އެ ދިރި ކޯޓުތެރޭގައި ހުއްޓެވެ. ދަންފަސް

އިތުރު މިހުންނަށް ގެވައިގެން ސްޓިރިންގު ޚަބަރެއްވީމާ ސްޓިރިންގު މަސްލަ ބެލިއެވެ. އެއަށް ފަހު ސްޓިރިންގު މަސްލަ އުޅޭ ގެއަށް ސްޓިރިންގު މަސްލަ ދިޔައީ ކަމަށް ސްޓިރިންގު މަސްލަގެ ބަޔާންގައި ބުނެފައިވެއެވެ.

27. ޓެކްސީ ޑްރައިވަރު، ވިލިމާލޭ އިސްމާއީލިއްޔާ، އަހުމަދު މުހައްމަދުގެ ހެކިބަހުގައި އޭނާ ބުނެފައިވަނީ 2 ޖަނަވަރީ 2010 ދުވަހުގެ ހެނދުނު، އެއްޗެއް އަގައިތުރައި ތުރިތައި ހުރި ޓޯރުބެއް ހިފައިގެން މ. ކުރާގެއިން މުހައްމަދު ނަޒާހު ނިކުމެ، އެ ދުވަހުގެ ހެނދުނު ގާތްގަނޑަކަށް 8:30 އާއި 8:45 އާއިރު، މާފަންނު ގަލޮޅުގެ ކައިރިން، އޭނާ ދުއްވާ ޓެކްސީއަށް މުހައްމަދު ނަޒާހު އަރާ ކަމަށެވެ. މި ހެކިވެރިޔާ ބުނެފައިވަނީ 02 ޖަނަވަރީ 2010 ވަނަ ދުވަހުގެ ހެނދުނު ގާތްގަނޑަކަށް 8:30 އާއި 8:45 އާއި ދެމެދު ޖިންސް ގަލޮޅުން އޭނާ ދުއްވާ ކާރުގެ ފުރަގަހަށް ވައިޓްކަލަރުގެ ދުއްވާލިބަސް މ. ހުދުހުރުގެއަށް ވަންނަ ގޮތް ގަސްދިރާގައި ހުރި މީހަކު އަތް ހިއްލާފައި ދަތުރުކުރަން އެދުނު ކަމަށެވެ. އެދުވަހު އެގޭގައި ޓެކްސީ ދަތުރު ނިމި މުހައްމަދު ނަޒާހުކަން އެނގުނީ ފުލުހުންގެ ތަހުގީގުގައި ދެއްކި ފޮޓޯ ބެލުމުންކަމަށް އަހުމަދު މުހައްމަދުގެ ހެކިބަހުގައި ބުނެފައި ވެއެވެ. އަހުމަދު މުހައްމަދު ބުނެފައިވަނީ މުހައްމަދު ނަޒާހުގެ އަތުގައި އެއްވެސް އެއްޗެއް ނެތްކަމަށާއި، ކައިރީގައި ޓޯޗެއް ހުރިކަމަށާއި، އެއީ ވަގުތު އުފުލާ ބޮޑު ޓޯޗެއްކަމަށާއި، އެޓޯޗަކީ ސަހަރީން ފުރާ ވިޔަސް ބޮޑު ޓޯޗެއްކަމަށާއި، ހަނދާންވާ ގޮތުން އޭނާގެ ހުރިގޮތުގައި ނޫކުލަރަކަމަށާއި، މ. ހުދުހުރު ގޭއާއި މ. ކުރާގެއާއި ދެމެދުގައި ހިނގާފައި ބަލަން ނޫނީދޯކަމަށާއި، މ. ހުދުހުރު ގެއަށް ފޮނުއްވި ގަލޮޅުގައި އިންނަ ގެކަމަށާއި، މުހައްމަދު ނަޒާހު ކާރަށް އަރުވަން ފާނުގައި އޮތީ މ. ސިންއަހް ގެސްޓް ހައުސްކަމަށާއި، އޭރު ފާހި އެންގީ ޓެކްސީގެ ދެކުނުކަމަށާއި، ޖިހާން ފާހި އެދުނީ މުހައްމަދު ނަޒާހު އަމިއްލައަށްކަމަށެވެ. ކާރުގައި ދަތުރުކޮށްފައި ދަނިކޮށް އިންޖީނިއަރުގެ ދަތުރުގައި، އެމަގުން އައިސް މުހައްމަދު ނަޒާހު ބުނިއްވާ ކަމަށާއި، މުހައްމަދު ނަޒާހު އެކަން ބުނުމުން އިންޖިނިއަރުގެ ފާރަށް އަރައިގެން ދިޔަކަމަށާއި، ދަތުރުކުރަމުން ދަނިކޮށް ބަޑިޔާއާގެން ކަންއަތަށް އަރުވަން ނަޒާހު އިސްކޮޅުކުރިކަމަށާއި، ބަޑިޔާއާގެން އެރުމަށް، އެކުރެގައި އިން ވަގުތު ކޮޅު ސްޓޭޖު ދެއްކި އޭނާ ދެއްކިކަމަށާއި، އެހިސާބުން ހަމަޖެހި އަނގަބަސް ހަމަލާ ދިނުމަށް،

ކަނާއަތޮން އެޅުމަށް މުޙައްމަދު ނަޒާރު ބޮޑުކަމަކާއި، ކަނާއަތޮން ވަނބާވަރުގެންޓަސް މ. އަންގާގިރިގެ

ކިޔާ ހަދަމުންދާ ގެއަކާއި އަޙާހަހަމަމުން، އުތަން ތަނަގެވާނުކަމަށް ބޮޑު އުތަނަން މަޖުކުރުމަށް

މުޙައްމަދު ނަޒާރު އުދުނުކަމާއި، ދަތުރަނާވާ 25 ރުފިޔާ ދިވެއި، މުޙައްމަދު ނަޒާރު ކާރުން ފޮބުމަން

އަޙްމަދު މުޙައްމަދުވެސް ކާރުން ފޮބިކަމާއި، އަޙްމަދު މުޙައްމަދު ކާރުން ފޮބި މުޙައްމަދު ނަޒާރު ކާރަން

އުރިއިރު އުފުލި ބަރު ފޮންޖަކަންވާތީވެ އެ ފޮނި ބާވައި ދިނުމަންކަމަކާއި، ޖިޔާރާ ހަމައަން ދިހައިރު،

ފޮނުހުރީ ޖިޔާ ތުރައިން ނަގައި ދުވާރު މަތީގައި ބަހައްޓާވައިކަމަށެވެ. އަދި އަޙްމަދު މުޙައްމަދު ބޮނީ

ފޮނިގެ އެއްކާޖުގައި ހިފައިގެން ވަޔާ ހިސާބަކަން ގެންގޮސްދިޔައިވާނު ކަމަކާއި، ގެންގޮސްދިނުމުން އެންމެ

ރަނގަޅުކަމަން މުޙައްމަދު ނަޒާރު ބޮނުވައިވާކަމަކާއި، ފޮނި ބަރުކަމުން ފޮންޖަން ޔިމަރަ އަރާވައިހުރިތޯ

ސާވާފުކަންވައިވާނޫ ކަމަކާއި، މަރުހަމް ސަލީމް މަރުވެވައި އޮތް ތަނާއި، އަޙްމަދު މުޙައްމަދު އަން

މުޙައްމަދު ނަޒާރު އެންމެ ފަހުން ފުރުނުތަކާއި ގާތުގަނޑުކަން ހުންނާނީ 06 ފޫޓް ކަމަކާއި، މ.

އަންގާގިރި ގެއަކީ ކޮންސްޓްރަކްޝަން މަސައްކަތްކުރަމުންދާ ބޯޓު ގެއްލުއްކަމަކާއި، ފޮނި ޖިޔާ ތުރައަންޖީ

މުޙައްމަދު ނަޒާރުކަމަކާއި، މުޙައްމަދު ނަޒާރު ފޮނި ޖިޔައަން ވައިގެން ދަތުރުކުރިތާ 01 (އެކެއް) ދުވަސް

ފަހުން ޖިޔާގައި ވަގުތު ހުރިކަން ފާހަގަކުރުމުން ކަމަކާއި، އޭގެ ތަޙުޤީޤުކަހަވ ވަގުތުކަމަކާއި، މުޙައްމަދު

ނަޒާރު ކާރަން އުރުމުގެ ކުރިން އުވަސް ނުހުންނާނެ ކަމަކާއި، އުދުވަހު މުޙައްމަދު ނަޒާރު ފުރުނުއިރު

ބޮރަކަން އުޅުވައި އަދި ވަށްބަރު ޖެހުނުކަމަކާއި، އޭގެ އުދުވަހު އާނާ ފުރުނުއިރުގައި ހުރި ދާއިރާވައިކަމަން

ވާތީ ކަމަށެވެ.

28. މުޙައްމަދު ނަޒާރު، މ. ކުރަގާގެއިން ގެންދިޔަ ފޮނިގައި އޮތް މަރިއަތް ސާޓިންގެ މަރުވުވައިވާ ހަރިގަނޑު

މ. އަންގާގިރި ގޭގައި ހުރި ކޮންސްޓްރަކްޝަން ސައިޓުގައި ހުރި ކުރިމަތުގެ ތުރައަން އެއްވާލުމަކަށްވުރެ،

ހުސްފުރި ހިފައިގެން އުރުބުރި މ.ކުރަގާގެއަން ގެނެސް މަރުއަތް ސާޓިން ދިރިއުޅުން ކޮޅިގައި އެފުރި

ބަހައްޓައިވެ.

29. ކޮންސްޓްރަކްޝަން މަސައްކަތް ކުރަމުންދާ ކ. އަންގާގިރި ކައިރިއަށް މުރައްމަތު ނަގާފަ އަރައިގެން ދިޔަ ބޯޓެއް މަޑުކުރުވައި، ނަގާފަ ގެންދިޔަ ޕޯރި ކޮންސްޓްރަކްޝަން މަސައްކަތް ކުރަމުންދާ ކ. އަންގާގިރި ގެ ބޯޓުއަން ވައްދައި ޝިޕިންގެ މަރުވަލުވާ ހަނދަސާ އެކަނި އެއްގޮތް ދުވަހާ ޖެހިގެން އަދި ދުވަހު، އެއީ 03 ޖެނުއަރީ 2010 ދުވަހު، ކޮންސްޓްރަކްޝަން މަސައްކަތް ކުރަމުންދާ ކ.އަންގާގިރި، ތިރީގައި ޖަމާކޮށްފައިވާ ހުސްގޮތުގައިވާ ކުރިމަތިލައި އޮތް ޑްރެޖަރުގެ މަސައްކަތް ކުރުމަށް އެޗްއިރުގެ ނަހަމަ އުޅުނު މިހާރު އެޗްއިރުކަމުގެ ޖެހިއިން އިންސާނުންގެ ކަރުދާސް ތިރީބައި ޕޯރުމުން، އޯގާ އެކަން ކަމާބެހޭ ޕްރޮގްރާމްތަކަށް އެންގިއެވެ. އަދި އެހެން ފުރުޞަތުގައި އެޗްއިރާއި އޯގު ބަލާލުމަށް ހުރި ޕްރޮގްރާމް މަސައްކަތް ކުރަން އުޅުނު މިހެން ތިބޭގޮތް ބޭލިއިރު، އެހެންގައި އޯޅި ޝިޕިންގެ ފުރާނަ ނެތް ހަރަކަތްތެވެ. މަޢުލޫމާތު ޝިޕިންގެ ފުރާނަނެތް ހަރަކާތް ކ.އަންގާގިރީގެ ތިރީގައި ހުރި ހުސްގޮތުގައިވާ ތަޢާރަފް ކޮށްދޭން ފުރުޞަތުދޭ އޯގާގޮތަށް ނަހަމަކަމާ ފޯރި އިން ފުރުޞަތު އޯގާ ގޮތުގައި މަޢުލޫމާތު ޝިޕިން އޯގާ ތޯރާއި ދެކުނު މާލީ ދިމަތު ކުރިމަތިލާފަ އެވެ. މަޢުލޫމާތު ޝިޕިންގެ ފުރާނަ ނޯޓް ހަރަކާތެ ބާރުވެރިއަށް ފުރުޞަތު ޕޯރާބަޔަކު ބައެއް ބަޔާންކުރެވޭ އެވެ. މަޢުލޫމާތު ޝިޕިން މަސްވެރިއި އޯގާއިރު އެހެން ތަނުގައި ހުރި އެންމެ އޯގާ ގޮތަށް މަޢުލޫމާތު ޝިޕިން ނިކަންޏާއިރު ގާ އެއްޗެހިކަން މިންވަރު ބަޔާނުގެ ބަލާން އެނގެއެވެ. މަޢުލޫމާތު ޝިޕިންގެ ހަބަރާއި ނުވެގެން އާދޭގެ މަންމަ މުބާރަކު ނަޒާރުއަން ގުޅުން ނިޔާ ގޮތުން އަރައިގެން އާއަހަރު ފުރަގަ ކުރަން ދިމާކަމަށް ނަޒާރު ޝިޕިންގެ މަންމަގެ ގޮތުގައި ބެންފުޅުވެއެވެ.

30. މައްސަލައާ ގުޅިގެން ހާޒިރުކުރެވުނު މ.ކަނޑުފުށި، މާލެ، ޖޫ އަބުމަދު މިޤްދާރު އާއި ދައުލަތުން ކުރި ސަވާލުތަކާ ގުޅިގެން ދިނުމާ ބެއާރުމަކީ ފުރަގަސްކުރުމެއް މައްސަލަ އެނގޭކަމަށާއި، ޖޫ. އަބުމަދު މިޤްދާރު އަކީ އިންޖީނިޔަރު މުހައްމަދު ޖާމިއުގައި ކަމަށާއި ފީނާއިރުގެ އިކޮނޮމިކްސް ޑިގްރީއަކީ މާސްޓަރސްކަމަށާއި، ޕްރޮޖެކްޓް ފުރުސަތުއިރު އޯގާ ކުރިމަތިން ފާހަގަކުރަނިވި ކަމަށާއި، އެމަލީ އޮފީސަރު ޤަވާއިދު ޕްރޮޖެކްޓް ނުހަމަ ދުރަގެ ތަސައްވުރުވެއް ދުރުން އަދިގޮތަށް ކަމަށާއި އެހެން ޕްރޮޖެކްޓް ވެއިޤަތުން ބަރަސް

ފުރިހަމަ ޕްރޮސީޖަރަލް ހައްޤުތަކަށާއި، ބެލެނިވެރިން ޙާޟިރުކޮށް ތަޙްޤީޤު އަރާތަ އަދި ކަންތަކުން އެއްބަޔަކުކަމެއް

ވެސް އަޑުއެހުމާއި، ދިފާޢުވުމުގެ ފުރުޞަތު ދިނުމާއި، ޤާނޫނީ ވަކީލަކު ލިބިދިނުމާއި، ތަރުޖަމާނެއް

އެބަހުރިކަމާއި، ގައިގެ އަނިޔާވެރިކަމާއި ކުށުގެ ހުރިކަމާއި، މިފަދަ ކަމުގެ ހަމަތައް ބޭރަށް

ފޮނުވައިނުލާ އަމިއްލަ ބަދަލުގައި ތަޙްޤީޤު ނުހިފެހެއްޓުމާއި، ބޭރުން ބަލާބަލައިގެން އެއްވެސް ކަމަކަށް

ހާޟިރުކުރުމާއި ކުރިޔަށް ހުށަހެޅުމާއި ފުރުސަތު ނުދީ ކަމާއި، އެހެން ކަމެއް އެކަށީގެން ނުކުމާއި ޢަމަލު

ދަފްތަރުވުމުގެ ކަމާއި، ހާޟިރުކުރުމުގެ ބައްޔަކުރަށް ނަކަލުކުރާ ކަމާއި، ފުރިހަމަ ޕްރޮސީޖަރަލް

ނުހަމަވެ ނުހަމަ ކަމާއި، ފުރިހަމަ ޕްރޮސީޖަރަލް ހަރަކާތް ކަށަވަރު ބައެއް ކަމަކަ ކަނޑައެޅުމާ

ބަދަލު ފުރިހަމަވުން ކަމެވެ.

31.މަތީގައި މި ބަޔާންކުރި ވާޤިޢާތަކުގެ ދުވެ ސިވިލްސަރވިސްގެ ބަލާއިރު، އެ ސިވިލްސަރވިސްގެ ހުރިހައި ބެލުމަށް

ގޮތުގައި ހުރި މުވައްޒަފު ނަޒާހާގެ މަޢުލޫމާތު ފުރުއަދާ ގޮތަކަށެވެ. މުވައްޒަފު ނަޒާހު، ކަނޑައެޅި

ޝަރީޢަތް އަދި ރަނގަޅުކަމާ ބޭނުމެއް އަނިޔާކުރުމުގެ ގޮތުގައިވާކަން ސާބިތުވެއެވެ. މަރުގެ އިތުރުރަ

ދިފާޢުވާކަން ސާބިތުވެއެވެ. ޝަރީޢަތް މާލެއަށް ބަދަލުވި، މުވައްޒަފު ނަޒާހުގެ އަނިޔާ ބަދަލުގެ ކަނޑައެޅި

ސާބިތުވެއެވެ. މުވައްޒަފު ނަޒާހު ޝަރީޢަތް ގެ ހަމަޔަށް މާލެއައިސް ޝަރީޢަތް ގެކޮޅުދިމާގައި އުޅުން ފުރިކަން

ސާބިތުވެއެވެ. މުވައްޒަފު ނަޒާހު އެ ކޯޓަރީއަށް އައިމާ ދުރަށްގޮސް ނުވަނީސް މަތްޕަށް ޝަރީޢަތް ހާއި

މުވައްޒަފު ނަޒާހާ ދުވަދު އަރައިރުން އުނދި އަޅުގަދަވުން އެކޯޓަރި ހުސްކުރުމަށް މިރުވެރި ހަނީފު

ޝަރީޢަތް އަށް އެންގިކަން ސާބިތުވެއެވެ. ޝަރީޢަތް މަރުވި ދުވަހުގެ ގެންދަރު ފަހުގެ ވަގުތުއަށްގައި (31

ޑިސެމްބަރު ދުވަހުގެ ގެންދަރު ފަހުގެ ވަގުތުއަށްގައި) ނަޒާހު މިރުވެރި ކައިރިއަށް ގޮސް ޝަރީޢަތް އުޅުނީ

އެއްވެސް މިހާރު ރައްކާތެރިވެގެންނޯ އެހިއެވެ. އެދުވަހު ޝަރީޢަތްގެ ފޯނު ނަޒާހު ގޮނީ ޝަރީޢަތްގެ އަތުން

އަތުލައިގަތް ކަން ސާބިތުވެއެވެ. 31 ޑިސެމްބަރު ދުވަހުގެ ރޭ 8 ޖެހިއިރު ޝަރީޢަތާ ނަޒާހު އެކުގައި

އެމީހުން ނިދާ ކޯޓަރީއަށް ވަންކަން ސާބިތުވެއެވެ. އަދި އެފަހުން ދިރިހުރި އިންސާނުއެއް ގޮތުގައި ޝަރީޢަތް

އެކޯޓަރިން ނުނިކުންނަކަން ސާބިތުވެއެވެ. 31 ޑިސެމްބަރު ދުވަހުގެ ރޭ 8 ޖެހިއިރު ޝަރީޢަތާ ނަޒާހު

އެކުގައި އުމުރުން ނިދާ ކޮޓަރިއަށް ވަންފަހުން އެރޭގެ ދަންވަރު ގާތްގަނޑަކަށް 2 ޖަހަންދެން މިކުއްޖާ އިނީ ސިޓިންގ ރޫމުގައި ވާހަކަދެކޭ ދުރުގައި ވަރަށް ކަމަށް މިކުއްޖާ ބުނެފައިވެއެވެ. އެގޮތަށް އިންދާ އެކު 10 ޖަހާ އިރާކަން ގާތްކުރިން ކުރިމަތިން މުހައްމަދު ނަޒާރު އައިވަރަށް ދަތިން އަ ކޮޓަރިން ނިކުމެ ވަދު ހުރީމަ ވެއެވެ. އަދި ނަޒާރު އަ ކޮޓަރިން ނިކުންނަ ކޮންމެ ފަހަރަކު ކޮޓަރީގެ ތިރީދަނޑީ ބޮޑުފުޅާކޮށްގެން އަ ކޮޓަރި ބޮޑުން ތިރީގާކަން މިކުއްޖާ ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ. އަދި އެއީ ނަޒާރު އެހެން ޗާޗާ ހުރި ގޮތެއް ނޫންކަމަށް މިކުއްޖާ ބުނެފައިވެއެވެ. އަދި އެރޭގެ 10 އަށާއި 11 ގެ ދެމެދު މިގޮތަށް ތިން ފަހަރު ނަޒާރު އަމަލެއްކުރިކަން މިކުއްޖާއަށް ފާހަގަކޮށްފައި ވެއެވެ. އަދި 4 ވަނަ ފަހަރަށް ނަޒާރު ކޮޓަރިން ނިކުމެގެން ގޮސް ބެލިކަމީއަށް ނިކުމެފަން މިކުއްޖާ އަ ކޮޓަރީގެ ދޮރު ކުޑަކޮށް ހުޅުވާލާފައި އޮތުމުން ބަލައިލީމު ސޯފާން ކަނަށްފެތޮޅާއިރާ ގޮތަށް ކޮޓަރީގެ ދޮށުން ފެންނަ ފާޚާ ތިރާއަށް މީނާ އަނބިރައިގެން ބޮޑުތުގައި ބައްޓަމުވައިގެން ކަހަލަ ގޮތަކަށް އޮއްވާ މިކުއްޖާއަށް ފެނުނެވެ. މިކުއްޖާ އަ ކޮޓަރީގެ ދޮރު ޖަހައްކުރެ ގަސްތަށް މިކުއްޖާގެ ކޮޓަރިއަށް ވަދެވާގަތައި ސިޓިންގ ރޫމަށް ނިކުމެ ސޯފާން އޮޓާ ކައިނުން ވަގުތީ ނަޒާރު ގޮވައިލުމުން އަރުވަން ނަޒާރު ބުނީ "ބޭއްސެ ބޯވައިގެން ބޮލުގައި ރިހުމެއް އޮތީ" ކޮޅު. ސޯފާން އުޅޭ ކޮޓަރީގެ ފަސްޓަ ހަފުލުފަރައި ކުރެގެން ފަރާތް ހަރައިދޫން ހަސަން ރިޔާ މީހާކު ކައިރީގައި މިކުއްޖާ ބުނެފައި އޮޅެގެން އުޅޭކަމާ އެކީ 11 ޖަހާ އިރާކަން ގާތްކޮށް އެނގޭކަން ހައްދުނަފުސު ނަޒާރު އަ ކޮޓަރި ނިދުނުފައިވެއެވެ. އެކީ ދަންވަރު ގާތްގަނޑަކަށް 1:30 އިރާކަނުގާތްކުރު، މުހައްމަދު ނަޒާރު ސިޓިންގ ރޫމަށް ނިކުމެ އުޅުއްދި، އަދިވެސް ނިދާކަން ނުވާނެ މިކުއްޖާ ހަނިފު ސޯފާ ކުރުމުން، ނިދަނުވީ ހާލުގައި އަރިސްއަވަމާރިން ބެއްލުރި ގޮސްފޮތިއެއް ހިފައިގެން މުހައްމަދު ނަޒާރު އެކޮޓަރިއަށް ވަނެވެ. އެކީ މިކުއްޖާ ހަނިފު ނިދި ގާތްގަޑަކަށް ދޭއް ޖަހާ އިރާކަން ގާތްކުރު ކަމަށް މިކުއްޖާ ހަނިފު ބުނެފައިވެއެވެ. ނިދާފައި އޮއްވާ އަޑެއް އިވިގެން ހޭލާލުމުން ބޮޑުވެ ގަޑިބަލައިލީ 04:30 ވެފައިވާ ކަމަށާއި މިކުއްޖާ ހަނިފު ކޮޓަރިން ނިކުމެ ބަލައިލީ، މުހައްމަދު ނަޒާރު އެކޮޓަރީގެ ދޮރުހުޅުވައިގެން ދުރުކައިރީގައި ހުރި ކަމަށް މިކުއްޖާ ހަނިފު ބުނެފައިވެއެވެ. މި ޙާދިސާ ސޯފާއަށް ކަނޑުމުން ނުނިދާ ކަމަށް ބުނި މުހައްމަދު

ނަޖާދު ކޮޓަރިއަށް ވަނުމެވެ. ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ނަޖާދު ބުނެފައިވަނީ ނަޖާދު އުޅޭ 10 ގަޑިއިރު ނިދިގޮތަށް ހުރެފައި ދަންވަރު 2 ގަޑިއިރު ކަމަށެވެ. ކަން ހިނގާފައިވާ ގޮތަށް ބަލާއިރު ނަޖާދު ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ހެދި ބަޔާނަށް އެނގެއެވެ. ޝާހިދު އުޅޭ ފުރަގަހުގައި ނުވަތަ އެގެއިން ނިކުމެގެން ނުވާކަމުގެ ހަދުގަނޑާ ހަތި ހިނދުވެސް، ޝާހިދު އުޅޭ ފަރާތު ފުރަގަހުގައި އެހެން ރަހަކަށް ދިޔައީ ކަމަށް ބުނެ ނަގާދު ކަނޑައެޅުމަށް ހުރުވާފައިވާކަން ސާބިތުވެއެވެ. އަދި ޝާހިދު މަޑުފުށުން ޝާހިދުގެ މަޑުފުށިވާ ހަރިހަނޑު އެއްފަސް އިހުތިރާމުއް ނުލި ފަރާތަކަށް ފަރާއިގެން އެގެއިން ނުކުމެގެން ގެނދަނީ ވާދުރުގައި ހުރި ކޮންސްޓެބަލް ޝަހީބްއަގައި ހުރި ކުނިފުށްޓާއިގެ ތެރެއަށް އެއްފާގާފައި، ހުސް ފޮދި ގޮންޓު އެ ކޮޓަރީގައި ބޭއްޗެ ޝާހިދުގެ މަތުގެ ހުޅި ނުވަތަ އާދޭގެ ކުރިއަށް އަހަރުގެ ހުޅި ފުރުވުމަކެވެ. އެކަން ސާބިތުވެއެވެ. އަދި ދަންވަރު 04:30 ގައި ގަޑި އަށެއް ޙިސާބުން މިރުވަތު ހަނިފު ހާލަތުގައި ދުރުހުރެވި އިރު، އެ ކޮޓަރި ކުރިމަތީގައި ހުރި ޝާހިދުމެން އުޅޭ ކޮޓަރީގެ ދުރުހުރުވައިގެން ނަޖާދު ހުރިކަން އެނގެއެވެ. އެއީ ކޮން އަށެއްޗާ ބެންދުން ނަޖާދު ބެނި ނުނަގާ ކަމަށެވެ. ނަމަވެސް އަންއްދުވަހު ހެނދުނު މިރުވަތު ކައިރީގައި ބުނެފައިވަނީ އެއަށް ޖާނާ އުޅޭ ކޮޓަރިއަށް ވެއްދި ފެންފުޅި ތަފައިގެން ދިޔަ އަޅު ކަމަށެވެ. ވީމާ މިއީވެސް ދޮގުއްކަން އެނގެއެވެ. އެކޮޓަރިން މިހާރު މަޖާލަން ބޭނުންކުރަވާރާ ވަޅިއެއް ނުވަތަ އެހެން ހަތިޔާރެއް ފެނުނު ނަމަ ނުވަތަ ޝާހިދުގެ ގައިން ވަޅިއެއް ފެނި ހަތިޔާރުހުން ހަމަލާދީފައިވާކަން ސާބިތުވާނަމަ، ނަޖާދުގެ މައްސަލަ ގަސްތުގެ މަރު ސާބިތުވާ ކަމަށް އަހުރެން ނިންމީމެވެ. އެފަދަ ތޮށް ހަތިޔާރެއް ނުވަތަ މިހާރު މަޖާލަވާނަން ފަދަ ހަތިޔާރެއް ފެނުނަސް ނެތުނަމަވެސް، ޝާހިދު މަރުވެފައިވާ ތަބުގެ މަރުކަން ނުވާތީވެ، އަދި އެ މަރު މަދުފިރުކި އިދު އެތަންގައި ނަޖާދު ފިޔަވައި އެހެން އެއްވެސް މީހަކު ނުކުމުން، މި މައްސަލައިގައި ގެންއުނެން ދެލިލާލުހަވާ ގަރީނާތަކުން ޝާހިދު މަރުވެފައިވަނީ މުރައްމަދު ނަޖާދުގެ އަމަލަކުން ކަމާމެދު އަހުރެންގެ ހިތުގައި އެއްވެސް ޝައްކެއް ނެތެވެ.

32. މި މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ މީހުން އެއްވެސް ވޯޓަރަކުން ފުރުސަތު ނަގާފައި މައްސޫލިއްޔަތުން އިސްތިސްނާއެއް ނުލިބެއެވެ. މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ އެއްވެސް ވޯޓަރަކުން އާންމު މައްސޫލިއްޔަތުން ދޫކޮށެއް ނުވެއެވެ. ޝަރީޢަތް މަރުޙަލާގައިވެސް ތާއީދު މަރުޙަލާ ނުނިކުމެ ޝަރީޢަތުގެ ހަރަކާތު ބަލި ޤާނޫނުތަކުންނާއި ތަރުތީބުކުރި ފަރާތްތަކުން ބެލުންފަށައިފިއެވެ. ޝަރީޢަތް މަރުހަލާ ނަތީޖާއާ އެއްކޮށް އެއްކަލަބީގައި ހުއްޖަތްތަކުން ސާބިތުކުރިއެވެ، ޝަރީޢަތް މަރުހަލާ ގޮތް ބެއްލަވާދޭން މުއްދަތުގެ ގޮތަކަށް ނަތީޖާ އެހެން ފެނުނަމަ ނުދޭނާ ހިނދަކު ޝަރީޢަތުގެ މަރު ޤާނޫނީކަނޑައަޅައި ނަތީޖާ އަމަލުކުރަނީކަމަށް ބަލާނޭއެވެ. އެހެނީ ޝަރީޢަތް މަރުހަލާ ބަޔާނުގެ ފުރާނަ ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާކުރުން ފަރުވާތެރި ވާތީއެވެ. މަރުހަލާ ޝަރީޢަތް މަރުހަލާ މުޅި ހުކުމުގެ އަރުފާނެއް ފަހުރަ ނުރަށް ހިމާނީވެ. މަރުހަލާ ގެ ގިނަ ފުރުސަތުތަކުން، ޝަރީޢަތް ދަ މަރުން ފަހު އެ މަރުފުރުސަތުގެ ދަރަޖާ ނަތީޖާ ރިފާދަރު ދުރުތަކުގެ ނަތީޖާ ހަދައި އެކުލެވިގެން، މަރުހަލާ ބަލާ ފުރުސަތުތަކުގެ ހިނގަނޭ ފާޑުކިޔާއި ކަރުދާސް ފަރުމާކުރުމުގައި ދެކޮޅު ތަކުތަކާއި ފަރާތަކަށް ނުވެވިދާނެ އެއްވެސް ސަބަބެއް ނެތެވެ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ އަދުލުވެރިކަމުގެ ރައްދުތަކުގައި ބެލެންސްކުރުމާ ފަރާތުން، މަރުހަލާ ޝަރީޢަތް މަޖާލުގައިވެސް މުޅި ހުކުމުގެ އަމަލުކުރުން ކަމާއިގެ އަހުލުވެރި ހިމެނޭ އެއްވެސް ސަބަބެއް ނެތެވެ.

33. ޢިނާޔަ މިފަދަ މައްސަލަތަކުގައި އަދިބައްޔަތު ފުރިހަމަ ހަމަ ލިބިގަނެ ނާދިރުކަމާއެކު. އެހެންކަމުން އެއްވެސް ސަބަބަކާ ނުލާ މިންވަރަށް މުޅިވަގުތު އަޑިއަހާދެވޭ ދަރަޖައެއް މިފަދަ މައްސަލަތަކުގައި ހަމަ ލިބޭނެ ކަމަށް ބަނޑާ ބެނުމަކީ ދުރު މަތިން އަދިސްފަރުވާ ހުއްޖަ ފާހަގަކުރެވެ. ކަން ސާބިތުކުރުމުގެ ވަސީލަތްތަކުގެ ގޮތުގައި ގަރާރާ ބޭނުންކުރަނީދޭ ހަމަ ކޯޓުގެ ފަހަރަކު ކުރިން ދިރާސާކުރުމުގެ މުޤާމަށް ފުރި ކަރަމަރުކުރުވޭ ހަމަ ލިބޭނެ ނުހުރިމާއި ކުރިން މުޤާމް ފުރުސަތު ހިމެނޭ ނަމަވެސް ލިބިގަނެ ގަރާރާއަށް ގޮތުގައި މުއްދަތު އުސޫލު ކުރިއަށް އުސޫލަށްވާ ސަބަބެއް ހިމެނޭ މިންވަރަން ގަރާރާކުން އެ މިންވަރުން ކަނޑަ ސާބިތުކުރުމަށް ފުރިހަމަކަމެވެ. މިގޮތުން، މަރުގެ މައްސަލަތައް ސާބިތުކުރުމުގެ ގަރާރާއަށްވުރެ ގަވައިދު

ބޭނުންކުރަމުން ގެންދާ އެއް ނަޒަރިއްޔާއަކީ "މަރުވި މީހާ ދިރިހުއްޓާ އެންމެފަހުން ފެނުނު ވަގުތު

މަރުވިމީހާ އާއެކު ހުރި މީހާގެ ނަޒަރިއްޔާ" ("ލާސްޓް ސީން ތިއަރީ") އެވެ.[14] މި ތިއަރީ ބޭނުންކުރަނީ

ކުށްކުރިގޮތް ނުވަތަ ކުށްކުރި ހާލަތަށް އެނގޭނޭ ސީދާ ހެކި ނުހުންނަ ހާލަތްތަކުގައި ވާސިލުވާ ގަރީނާއެއްގެ

ގޮތުގައެވެ. މި ނަޒަރިއްޔާގެ ދަށުން އިތުބާރުކުރެވޭނީ މަރުވި މީހާ މަރުވުމުގެ ކުޑަ އިރުކޮޅެއްގެ ކުރިން،

ނުވަތަ މަރުވި ވަގުތު، ނުވަތަ މަރުވިފަހުން މުއްދަތަކު ދިޔަވައި އެހެން މީހަކު އޭނާ މަރާލުމަށް ފުރުސަތު

ލިބޭނެކަމަށް ބުއްދިއަށް ގަބޫލުކުރެވޭ ވަގުތުގެ ތެރޭގައި، މަރުވި މީހާއާއެކުގައި ހުރި މުއްތަހަމް އަކީ

އެ ކުށްކުރި މީހާކަމަށް ބެލުމެވެ. މި އިސްތިދުލާލަކީ ނަތީޖާކުރަން ހުރި ދަލީލުތަކުން ބާވަތުގެ އިސްތިދުލާލެއް

ކަމަށް ވާތީވެ، މި އިސްތިދުލާލު ނަތީޖާކުރަން ހުރި ދަލީލުތަކީ ނުވަތަ އާންމުގެ މައުލޫމާތުތަކުން ދަލީލުތަކުން

ހުރި ދަލީލުތަކީ މުއްތަހަމުގެ ޙަރަކާތްތަކާ ގުޅުންހުރި ބާވަތުގެ ދަލީލުތަކެވެ. މަދު ހިނގައިދިޔަ އިރު މަރުވި މީހާ

އެކު ހުރި މުއްދަތުގެ އެ މަރު ހިނގި ގޮތާބެހޭ ބެއްދި ގޮތުގެ ސާފު ޖަވާބެއް ނުދޭނަމަ، އެގޮތުން

ކުރުވާ އިތުބާރުކުރެވޭ އިބުރަން ވަރުގަދަކުރުވާ އަންނަނީއެވެ. މި ކަމާބެހޭގޮތުން ޝަރީޢަތް މަރުވި އިދާ

އެ ކަމަށްވުރެ ސީރިއަސްކަމާއެކު ހުރި މުޙައްމަދު ނަޒަރު ސާބިތުކޮށްދިނުމެވެ، އެގޮތުން ކޮންމެ ހާލަތެއްގައި މުޙައްމަދު

ނަޒަރުކަން އިސްތިދުލާލުކުރެވޭއެވެ. އަދިކަމުން، އެ އިސްތިދުލާލު ނަތީޖާކުރުމުގެ ޖިނާއީ މުޙައްމަދު

ނަޒަރުގެ މައްސަލައެވެ. ނަމަވެސް، މި މައްސަލައިގައި، އެ ޖިނާއީ މުޙައްމަދު ނަޒަރު އެކުލެވިގެން ނުވެއެވެ.

34. މީގެ ކުރިން ސުޕްރީމް ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ މުޙައްމަދު ނިހާދު ވ. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ޤަޟިއްޔާ[15]

ގަޟިއްޔާގެ ހުކުމުގެ 28 ވަނަ ޕެރެގްރާފާއި 29 ވަނަ ޕެރެގްރާފުގައި އަހުރުން ބަޔާންކުރި ފަދައިން

ގަރީނާއިން ސާބިތުކުރާ މި ބާވަތުގެ ޖިނާއީ މައްސަލަތަކުގައި ކުށްކުރި މީހާ އެކަނި ދަލީލުތަކުން ސާބިތުކުރާއިރު

ޕްރޮސިކިއުޝަނުން ކުރަންޖެހޭ ކަމެކެވެ. މިގޮތުން މި މައްސަލައިގައި ކޯޓަކުން ތަފާތު ބަލާއިރު،

މި މައްސަލައިގެ ދޭ ވާޤިޢާތަކާ އެކަށީގެން މުހިއްމު ކަމެއް ކޮށްދިނުމެވެ. އެގޮތުން، ހުސައިން ޒާހިރު

---

[14] *Woolmington v DPP* [1935] AC 462; *Shailendra Rajdev Pasvan v. State of Gujarat*, (2019) Supreme Court of India, Criminal Appeal No. 333-334 of 2017

[15] [2022] SC 04

ޝަރީޢަތަށް ދިފާޢީ ހުތުބާގައި މުޖުތަމަޢު ނަޒާހަތް ޝަރީޢަތަށް އަނިޔާކުރަނިކޮށް ތޫފާން ފެނިފައިވާ ކަމަށް ބެލެ ދިފާޢީ ހުތުބާ ދެއްކުން، ނަޒާހަ ޝަރީޢަތް އަށް އަނިޔާކުރުވަނިވި ޢާންމަކަށް ފެނުނު ކައިރި އެ ހުރިކާ ހިންގިފައިން ވިއްސަކަށް މިނިޓު ފަހުން، ވ. ގަރުގައި ހުންނަ އިހައްދޫ ސޯލާވު ކައިރިން ޖަމާޢަތަށް ނަމާދު ފެނިގެން މިތާ ނަމާދު އާއި ޝަރީޢަތް ތިއްބެސް ހަރަކާތް ވެގެންތިބި އެހެމީން އާންމުގެ ގޮތުގައި ނަމާދު ބޭނު މަޖިލީހު ޝަރީޢަތް އާޔަ ކައިރިން އެގައިން ނިކުމެގެން ފިޔަވައިގެން ދާން އުޅުނި ކަމަށާއި، އެހެންވެ އަނިޔާވެސް ކުރުވިއްޖެ ކަމަށާއި، "ޖިހާދުގެ ގޮތުން ގޮވިގެން އުޅުނީ ތިޔަ ބައްޕަ ގޮތުގައިވެސް ނުޖެހޭނެ ނޫނީ" ބެންޑިއާ ކަމަށް ދުސަރިން ދިނުމުގެ ހުތުބާގައި ބެންޑިއާ ބެނުމާއި، މިފަދަ ހަދީ މި މައްސަލައިގައި ދިފާޢީ ހުތުބާގައި 31 ޑިސެމްބަރު 2009 ވަނަދުވަހު ހުކުރުގެ ވަގުތުގައި މިފަދަ ގޮތަކަށް ޢުލަމާއުން ނަގާބާ މިފަދަ ކަމެއްގައި ޖަހާ ޝަރީޢަތް ޢުލަމާ އެއްވެސް މިހާރު ކަރުބަލާގެ ޢުމުރު، "އަދި މިޒަމާނަށް ބަރާބަރު ނުދާ"، ޝަރީޢަތުގެ ވަރަށް ޖިޒާނަކަށް ގޮތް ނާއާދެ" މިފަދަ ކަމެއްގައި ނަޒާހަ ބެހިފަހުރެހުނަ، އެ ދުވަސް ޢުމުރުގެ ނަޒާހަ އުޅުނީ ޝަރީޢަތުގެ ފިތުނަ އުފެއްދުމުގެ ކަމަށް އެހެގެން އިމާކުރެވުނު، ޝަރީޢަތް އަދި މިހާރު ޢުލަމާއުން އުޅުނުކަމަށް ނަޒާހަތް ސަރުކާރު ބެހެއްޓިނަމަވެ، ޝަރީޢަތް ނަޒާހަ އަނިޔާކުރުން އެއީ ޝަރީޢަތް މަޖިލީހުގެ ދީނުގެ ފުރުޞަތުދެނީ ޢުމުރުގެ ނަޒާހަތުގެ ޖާގަ ކަމަށް ނުބައިވަ، އެ ވާހަކަ މި ކަމުގައިވެސް އެކަށައަޅައިގެން ނުވެއެވެ.

ދަޢުވާ ކުރެވިފައިވާ ކުށް ފިތުނައި އެހެން ކުށެއް ސާބިތުވާކަމަށް ކަނޑައެޅިދާނެތޯ

35. އިސްލާމްދީނު ކުރާ ފަރާތުން ސުޕްރީމް ކޯޓަށް ހުށަހެޅި މި ނުކުތާގައި ބެލުމަށްފަހު މި މައްސަލައިގައި ދުސްތޫރުގެ މާއްދާގެ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން ދަޢުވާކުރެވިފައިވާ ގަސްތުގައި ހިނގާ ބަލާއިރު ކުށް ސާބިތުވާ ކަމަށް ކުރިމިނަށް ކޯޓުން ކަނޑައެޅިފައިނުވާތީ، ދުސްތޫރުގެ މާއްދާގެ ދަށުން އުފާފަރާތާ ގަސްތުގެ މަރުގެ ކުރުގެ ދައުވާއަށް އިސްލާމްދީނާ މުޚާލިފު ހުކުމުގައި ހައިކޯޓުން ބަދަލުގެންނެވި، ގަތުލު ޝިފާހީ އަމުރުގެ ކުރާ ބެހޭ ގޮތުން އިސްލާމްދީނާ މުޚާލިފު އިސްލާމްދީނުގެ

ފަރާތުންނާއި މުއްތަހަމުގެ ފަރާތުން ވިޔަސް ހައިކޯޓުގައި އެއްވެސް ވާހަކައެއް ދެއްކުމަކަށް ފުރުސަތު ނުދީ ގަތުލު ޝިބުހު ޢަމްދުގެ ކުށުން މީހަކު ހުރިކަމުގެ ކުށް މުއްތަހަމުގެ މައްޗަށް ސާބިތުވާކަމަށް ނިންމާފައި އާދީ ޝަރީޢަތްކުރުމުގެ އިޖުރާއަތު ހިފާފައި ނުވާކަމެވެ.

36. ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ[16] 87 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ފަސްޓްޓްރެކް ޕްރޮސީޖަރާ ބާރުގެ ދަށުން، މުއްތަހަމުގެ މައްޗަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް އުފުލާފައިވާ ދައުވާގެ ގާނޫނީ ސިފަ އިސްތިއުނާފުކުރާ ހައިކޯޓުގެ ގަޟިއްޔާގެ ހުކުމުގައި ހައިކޯޓުން ބަދަލުކޮށް، ގަސްދު މަރުގެ ކުށުގެ އަދަބުގެ ބަދަލުގައި ގަތުލު ޝިބުހު ޢަމްދުގެ ކުށުގެ އަދަބު މުޙައްމަދު ނަޞީރުގެ މައްޗަށް ކަނޑައަޅާފައިވެއެވެ. މި ޤަޟިއްޔާ ހައިކޯޓުގެ ހުކުމުގައި ދައުވާގެ ސިފަ ބަދަލުކޮށްފައިވަނީ އާދީ ޝަރީޢަތްކުރުމުގެ އިޖުރާއަތު ހިފާފައި ކަމަށް މުޙައްމަދު ނަޞީރުގެ ފަރާތުން މި ކޯޓުގައި ބުނެފައިވާ، އެ ނުކުތާއަށް ރައްދުދެއްވުމުން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި ބުނެފައިވަނީ، މުޙައްމަދު ނަޞީރުގެ މައްޗަށް ދައުވާކުރެވުނު ކުރި ގަސްދުގައި މީހަކު މަރާލުމުގެ ކުށް ސާބިތު ނުވިޔަސް، މުޙައްމަދު ނަޞީރުގެ މައްޗަށް ހަމަ ހުރި ސަބަބުން މުޙައްމަދު ނަޞީރު ގަތުލު ޝިބުހު ޢަމްދުގެ ކުށް ކުރިކަން ސާބިތުވާ ހާލަތުގައި، އޭނާގެ މައްޗަށް ގަތުލު ޝިބުހު ޢަމްދުގެ ކުށުގެ އަދަބު ކަނޑައެޅުމަކީ، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 87 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ގަތުލު ޝިބުހު ޢަމްދުގެ ކުށް ހައިކޯޓުގެ ހުކުމުން މުޙައްމަދު ނަޞީރުގެ މައްޗަށް ސާބިތުކޮށް، އެގޮތުން ހައިކޯޓުން އަދަބު ކަނޑައަޅާފައިވަނީ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 87 ވަނަ މާއްދާ އާއި ޚިލާފަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ އަސާސީ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފު ގޮތެއްގެ މަތިން ކަމަށްވެއެވެ.

37. ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 87 (ހ) ގައި ބުނެފައިވަނީ:

"މީހާގެ މައްޗަށް ދައުވާ އުފުލާފައިވާ ކުށުގެ ޝަރީޢަތުގައި ހަމަވާ ހެކި ސަބަބުން އެއާ އެހެން ކުށެއްގެ އަމަލު ހިންގިކަން ސާބިތުވާ ހާލަތުގައި، އޭނާގެ މައްޗަށް އެ ދަޢުވާ ކުރުމުގެ ދަށުން އުފުލާފައި

16 ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016

ނުވިސްނަމަވެސް، އެކަން ސާބިތުވާކަމަށް ކަނޑައެޅިދާނެއެވެ. ނަމަވެސް، އެފަދައިން ކަނޑައެޅޭނީ، އެއީ އޭނާގެ މައްޗަށް ދައުވާ އުފުލިފައިވާ ފުރަތަމަ ކުށުގެ އަމަލުން ފުރިހަމަވާ ކުށްރުކުންތަކުގައިވާ ބަޔަކުގައި އެކަށޭނެވެ."

ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 87 (ހ) ގައި ބުނެފައިވަނީ:

"މިގޮތުގެ މައްޗަށް ދައުވާ އުފުލިފައިވާ ކުށް އޭނާގެ މައްޗަށް ސާބިތުވާ މިންވަރަށް ހެކި ލިބިފައިނުވިނަމަވެސް، އެ ކުށް ކުރަން އޭނާ އުޅުނުކަން ނުވަތަ އެ ކުށް ކުރުމުގައި އެހީތެރިވެދިންކަން ސާބިތުވާ މިންވަރަށް ހެކި ލިބިފައިވާނަމަ، އެ ކުށް ކުރަން އުޅުމުގެ ނުވަތަ އެހީތެރިވުމުގެ ކުށް އޭނާގެ މައްޗަށް ސާބިތުވާ ކަމަށް ކަނޑައެޅިދާނެއެވެ."

ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 87 (ށ) ގައި ބުނެފައިވަނީ:

"މިގޮތުގެ މައްޗަށް ދައުވާ އުފުލިފައިވާ ކުށުގެ އަމަލުތަކުގެ ތެރޭގައި، އެއް ކަމަކަށްވުރެ ގިނަ ކުށުގެ އަމަލު ހިމެނޭ ޙާލަތުގައި، އަދި އޭގެ ތެރޭގައި އޭނާގެ މައްޗަށް ދައުވާ އުފުލިފައިވާ ކުށަށްވުރެ ކުޑަކުށެއް ހިމެނޭ ޙާލަތުގައި، އޭނާގެ މައްޗަށް ދައުވާ އުފުލިފައިވާ ކުށް އޭނާ ކުރިކަމަށް ސާބިތު ނުވިނަމަވެސް އެކުށުގެ އަމަލުން ފުރިހަމަވާ އަނެއް ކުށް އޭނާ ކުރިކަމަށް ސާބިތުވާނަމަ، އެ ދެވަނަ ކުށް އޭނާގެ މައްޗަށް ސާބިތުވާކަމަށް ކަނޑައެޅިދާނެއެވެ".

38. ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 87 ވަނަ މާއްދާ އޮތް ގޮތުން، މިގޮތުގެ މައްޗަށް ދައުވާ އުފުލިފައިވާ ކުށުގެ ޝަރީޢަތުގައި ހުށަހާ ހެކީގެ ސަބަބުން އޭނާގެ މައްޗަށް ދައުވާ އުފުލިފައިވާ ފުރަތަމަ ކުށުގެ އަމަލުން ފުރިހަމަވާ އެހެން ކުށެއް ހިނގިކަން ސާބިތުވާ ޙާލަތުގައި، އޭނާގެ މައްޗަށް އެ ދެވަނަ ކުށުގެ ދައުވާ އުފުލިފައި ނުވިނަމަވެސް، އެކަން ސާބިތުވާކަމަށް މަޙްކަމާއަށް ފެނިއްޖެނަމަ ކަނޑައެޅިދާނެކަމަށް ސާފުކޮށް ބަޔާންކޮށްފައި ވެއެވެ. ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 87 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފެނިއްޖާގެ ބާރުގެ އެއްވެސް ހިމެނޭ ނުވަތަ ގޮތެއް ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައި ނެތުމުން، މައްސަލަ އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ މަރުޙަލާގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން މުއްތަހަމުގެ މައްޗަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން ދައުވާ އުފުލާފައިވާ ކުށަށްވުރެ ކުޑަކުށެއް ހިމެނޭ ޙާލަތުގައި އޭނާގެ މައްޗަށް ދައުވާ އުފުލިފައިވާ ކުށް އޭނާ ކުރިކަމަށް ސާބިތު ނުވިނަމަވެސް، ޝަރީޢަތުގައި ހުށަހާ ހެކީގެ ސަބަބުން އޭނާ

އެހެން ކުށެއްގެ އަމަލު ހިންގިކަން ސާބިތުވާ ހާލަތުގައި އެ ދެވަނަ ކުށް ޤާނޫނުގެ މައްޗަށް ސާބިތުވާކަމަށް ކަނޑައެޅުމުގެ ބާރު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ލިބިގެންނުވާ ކަމަށް ބަލާނެ ހަމައެއް ނެތެވެ. އެހެންކަމުން، ގަތުލު ޝިބްހު ޢަމްދުގެ ކުށް މުޙައްމަދު ނަޒާރުގެ މައްޗަށް ސާބިތުވާ ކަމަށް އިސްތިއުނާފުކުރާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ގަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅާފައިވަނީ ޤާނޫނާ ޚިލާފަށް ކަމަށް ކަނޑައެޅެން ނެތެވެ.

39. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުގެ މައްޗަށް ކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ކުށުގެ ތުހުމަތުގެ މައްޗަށް ސާބިތުކޮށް އަދަބު ކަނޑައެޅުމުގެ ބާރު ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 87 ވަނަ މާއްދާއިން ފަސޭހަކަން ދީފައި އޮތް ނަމަވެސް، ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުގެ މައްޗަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން ދަޢުވާކޮށްފައިވާ ކުށް ނޫން އެހެން ކުށެއް ދަޢުވާލިބޭފަރާތުގެ މައްޗަށް ސާބިތުވާކަމަށް ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 87 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ފަސޭހަކަމާ ކަނޑައަޅާ ހާލަތުގައި ޤާނޫނުއަސާސީގެ 51 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތަށް ލިބިދީފައިވާ ދިފާޢީ ހައްޤުތައް ހިމާޔަތްކުރުމާއި ގޮތަކަށް ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 87 ވަނަ މާއްދާގެ ބޭނުން ހިފުމަށް ފަސޭހަކަމުން ސަލާމަތުކަން ދޫކޮށްލެވޭ އެވެ. އެގޮތުން ސަލާމަތުކަން ދޫކޮށްލެވޭ ބައެއް ކަންކަން ތިރީގައި ފާހަގަކޮށްލާނަމެވެ.

40. އިސްތިއުނާފުކުރި ފަދައިން، ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުގެ މައްޗަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން ދަޢުވާކޮށްފައިވާ ކުށް ނޫން އެހެން ކުށެއް ދަޢުވާލިބޭފަރާތުގެ މައްޗަށް ސާބިތުވުމުގެ ފުރުޞަތު އޮތް ކަމަށް ފަސޭހަކަން ދޭން ނަމަ، އެކަން ކުރަންވާނީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 51 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އިންސާފުވެރި ޝަރީޢަތެއް ލިބުމާއި ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތް މަޢުލޫމާތުވުމުގެ ދިފާޢުކުރަން ފުރުޞަތު ނުލިބޭކަން ކަށަވަރުކުރެވޭފަދަ ގޮތަކަށެވެ. އެގޮތުން، ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުގެ މައްޗަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން ދަޢުވާކޮށްފައިވާ ކުށް ނޫން އެހެން ކުށެއް ދަޢުވާލިބޭފަރާތުގެ މައްޗަށް ސާބިތުވުމުގެ ފުރުޞަތު އޮތްކަމަށް ފަސޭހަކަން ދޭން ނަމަ އެ މައްސަލައިގައި ހުށަހެޅުމުގެ ކުރިން، (1) މައްސަލައިގެ ދެ ފަރާތަށް ދުރާލައި އެކަމުގެ އެކަށީގެންވާ ނޯޓިސް ދިނުމާއި، (2) އެކަމުގެ ތުހުމަތަށް ޖަވާބުދާރީވުމަށް ދަޢުވާ ލިބޭފަރާތަށް ފުރުޞަތު ދިނުމާއި، (3) ހެކިން އަލުން ހާޒިރުކުރަން އޮޕޯޝަން

ފަރާތަކުން އެދިއްޖެނަމަ، އެ ފަރާތަކަށް ފުރުޞަތު ދިނުން ހިމެނެއެވެ. އަދި އިސްތިއުނާފުގެ މަރުޙަލާގައި ޝަރީޢަތުގައި ހާމަވާ ހުކުމުގެ ސަބަބުން އެކުލެވޭ އަމަލުން ފުރިހަމަވާ އެހެން ކުރެވުނު އާދާ ކުރިޔަކުން ސާބިތުވުމުގެ ފުރުޞަތު އޮތް ކަމަށް އިސްތިއުނާފީ ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންނަށް ފެންނަ ނަމަ އެކަން ބަޔާންކޮށް އަލުން ޝަރީޢަތް ކުރުމަށް އެ މައްސަލަ ދަށުކޯޓަށް ތަހުވީލުކުރަންވާނެއެވެ.

41. ދައުވާލިބޭ ފަރާތުގެ މައްޗަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން ދައުވާކުރެވިފައިވާ ކުށް ބުނާ އުފުލުނު ދައުލަތާއި ދިފާޢުފަރާތުގެ މައްސަލަ ސާބިތުވުމުގެ ފުރުޞަތު އޮތް ކަމަށް ނިންމުންވާނީ ހަމަހަމަކަމާއި، މައްސަލައިގެ ފަރާތްތަކުގެ ހިސާބުން ދެކިފައިވާ މައްސަލަތަކާ އެއްބަސް ޝަރީޢަތުގައި ހާމަވާ ހުކުމް ކޯޓު ބަޔާންކުރެވިފައިވުމެވެ.

42. ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 87 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ދައުވާލިބޭ ފަރާތުގެ މައްޗަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން ދައުވާކުރެވިފައިވާ ކުށް ބުނާ އުފުލުނު ސާބިތުކުރުމުގެ ބާރު ފަނޑިޔާރުންނަށް ދޫކޮށްފައި ޖިނާއީ އަދުލުގެ ނިޒާމު ފުރިހަމަ ކުރުމުގެ މަގުފަހިކޮށްދެއެވެ. އެ ބާރުގެ ބޭނުން ފަނޑިޔާރުން ކުރަމުން ނުގެންދާނަމަ، ވަރަށް ގިނަ ފަހަރު ކޯޓު ވެގެންދާނީ ކުށްކުރާ މީހުނަށް ހައްގު އަދަބު ނުލިބި ނިކުމެގެންދާ ތަރަހަކަށެވެ. އަދިވެސް ގިނަ ފަހަރަށް އިންސާފު ނުލިބި، މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަމާއި މުޖުތަމަޢުގެ މަސްލަހަތު ބޮޑުވެގެން ހިނގައިދާނެ މަގަކަށެވެ. ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 87 ވަނަ މާއްދާ އެކުލެވިގެން ޤާނޫނުގައި އޮތީ، އެ ބާރުގެ ބޭނުން ފަނޑިޔާރުން ނަގަމުންދާ ސަބަބުން، ދައުލަތުން ދައުވާކުރާ މަރުގެ މައްސަލަތަކުގައި އާއި މަސްއޫލިއްޔަތުގެ މައްސަލަތަކުގައި ހިނގާ އަމަލުތަކުން އެ މީސްމީހުން ކުށްވެރިވާ އެހެން ކުރުމުގެ ސާބިތުވާން ހުރިހާ މިންވަރަށް ގާތް ލިބިގެން ހުރިހާ ހިނގައިދިޔަ، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން ކުށުގެ ހަރަކާތްތަކާ ދައުލަތުގައި އެ ކުރުމަށް ހިފަހައްޓައި ނިޔާވެން، ނުވަތަ ދައުލަތުގެ ސިފައިގައި އޮފީހުގައި މަސައްކަތްކުރާ ކުށްވެ ބޯޅަނީ ކުރުކުރާ މީހުން ހަމަ އެއްގޮތަކަށް ވިއްކާވެސްވާނެއެވެ. އެހެން ހަމަހަމަ ޖިނާއީ އަދުލުގެ ނިޒާމު ފުރިހަމަކުރުމުގެ މުޖުތަމަޢުގެ އިތުބާރު އެ ނިޒާމުގެ މައްޗަށް އުފެދުނީ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ

ގާނޫނުގެ 87 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ބާރު، އެމާއްދާގެ މަގްސަދު ހާސިލުވާން ޖެހެން ފަސޭހަކުރުން
ބޭނުންކުރުމުންނެވެ. މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ އަމަލުތަކުން ފުރިހަމަވާ އެހެން ކަނެއް ފަސޭހަކަން ގެންނަން
އޮތުމަށް، ދައުލަތުން ދައުވާކޮށްފައި އޮންނަ ގޮތް ގެސްޓްފައިވާން މައްސަލަތައް ބޭނުންކޮށްލުމުގެ ބަދަލުގައި
ފްރޮސިކިއުޝަނުން ހުރިވައި އޮންނަ ގޮތުގެ ނަމަވެސް ވެއްޖެއިވާ ކަމެއް، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ގާނޫނުގެ
87 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ކޯޓުގެ އިސްތިސްނާއީ އިޚްތިޔާރު، އެ ކޯޓުގައި މަސްއޫލިއްޔަތުތަކުގެ
ކޯޓުތަކުގެ ފަރާތުން ސަމާލުކަން ދޭން ޖެހޭނެއެވެ.

43. ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ގާނޫނުގެ 87 ވަނަ މާއްދާ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ގާނޫނުގައި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން
ހިމަނާފައިވަނީ އެ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ސަބަބުން މަސްލަހަތުތަކެއް ހިމާޔަތްކޮށްދިނުމަށެވެ. ބައެއް ފަހަރަށް
ދައުލަތުން ދައުވާކޮށްފައިވާ ކުށުގެ މައްސަލަތަކުގައި، ފުރަތަމަ މަރުހަލާގައި ބަލާއިރު އެ ކުށުގެ އަމަލުން
ފުރިހަމަވާ އެހެން ކުށެއް ކުރިކަމުގެ ހެކި ހުރިކަމަށް ފެނިއްޖެނަމަ އޮންނަ ގާނޫނީ ހާލަތުގައި ޖިނާއީ
އިޖުރާއަތުގެ ގާނޫނުގެ 87 ވަނަ މާއްދާގެ ބޭނުންނުކުރާ ނަމަ، އެކުށްތަކާ ވަކިން ބަދު ބައިނަސާފުކުރެވެ.
އަދުލުވެރިކަމާއި އިންސާފުން ޝަރީޢަތުކުރުމަކީ އަދުލުގެ ނިޒާމުގެ މައިގު ކަމުގައިވާއިރު، ފްރޮސިކިއުޝަނުގެ
މަސްލަހަތަށް ފައިދާވާ ނަމަވެސް ދީނީ ހައްގުތަކުގެ ދުރުދުރުގައި އިންސާފުވެރިވުމުގެ. ކޯޓުގެ ފްރޮސިކިއުޝަނުގެ އެންމެ
ފުރަތަމަ އަދި އެންމެ ފުރު ވާޖިބުތަކެއްވެސް ވާންޖެހޭ ކުއްވެރި ނުކުރެވުން ދިފާޢުކުރުމުގެ ޙައްޤު ނުދިނުމަށް،
ހަމަ އެގޮތަށް، ކޯޓުތަކުގެ ޖިނާއީ އަދުލުގެ ނިޒާމުގެ ތެރެއިން ނުހަމަގޮތްގަދަ ވިއްޔުގެން ނުދޭނެކަން
ކަށަވަރުކުރުމަށެވެ.

44. ކޯޓުގެ ފްރޮސިކިއުޝަން އޮންނަގޮތުގެ ވާޖިބު އަދާކުރަންވާނީ، އެކަމަށް ކޯޓުގެ ރަނގަޅުކަން އަދި
އިންސާފުވެރިކަމާއެކު ގެއްލުން ބޯކުރާގޮތަށް ކަށަވަރުކުރުމަށް ބޭރުފުށުން ގޮތަށް، އުފެއްދުންތެރި ފްރޮސިކިއުޝަނަށް
ވިސްނުންތެރިކަމާ އެކުގައެވެ. ފްރޮވާތެރި އަދި މައްސަލައިގެ އެންމެ ކަމި ތަފްސީލުތަކަށް
ވިސްނުންތެރިކަމާއެކު ސަމާލުކަންދީ ފްރޮސިކިއުޝަނުގެ ކުރިމަތީގައި ޕްރޮސިޖަރަލް ޝަރުޠުތައް ދިޔުމުން
އެންމެހައި ހެކިތައް ބެލެހެއްޓުން، އެ ފްރޮސިކިއުޝަން އެ މައްސަލައިގައި އަނިޔާވެރިކޮށް ފުރުސަތު

ދައުލަތުގެ ފަރާތުގެ ހައްގުތައް ހިމާޔަތްކޮށްދޭނީ މަދަނީގޮތުންނެވެ. އަދި ހަމައެއާއެކު އެއިން އެއްވެސް ފަރާތަކަށް ނާޖާއިޒު މަންފާއެއް ނުލިބޭކަންވެސް ފަސިޔާރު ކަރަމަދުކުރަން ޖެހޭނެއެވެ.

ފަހުން އައި ގާނޫނުގެ ދަށުން އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެ މައްސަލަ އަދަބު ކަނޑައަޅާފައިވާތޯ

45. މި ނުކުތާގައި އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން ހުށަހެޅުއްވި ހުށަހެޅުމުގައި ބުނެފައިވަނީ މުއްދަތުގެ މައްސަލަ 2010 ގައި ދައުލަތުން ދައުވާކޮށްފައިވަނީ އެއްވެސް ގާނޫނަކާ ހަވާލާދީގެން ކަމަށް ނުވާއިރު، އޭގެ ހަތަރު އަހަރު ފަހުން ވުޖޫދުވި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ގާނޫނުޢުޤޫބާތުގެ[17] 111 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން މުއްދަތުގެ މައްސަލަ އަދަބު ކަނޑައެޅުމަކީ ގާނޫނީ ގޮތުން ކުރެވޭނެ ކަމެއް ނޫން ކަމަށެވެ.

46. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ގާނޫނުޢުޤޫބާތު (9/2014) އަށް 2015 ވަނަ އަހަރު އަމަލުކުރަން ފެށުމުގެ ކުރިން ދިވެހިރާއްޖޭގައި މަރުގެ ހުކުމާ ބާވަތްތަކުގެ މައްސަލަތަކާއި ގުޅިގެން ދައުވާކުރުން، އަދަބު ކަނޑައަޅަމުން ގެންދިޔައީ ގާނޫނު ނަންބަރު 1/66 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ގާނޫނުޢުޤޫބާތު) ގެ 88 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި ހަވާލާދީ އެ މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުންނެވެ.

> (88) (ހ) ޝަރުޢީ ނުވަތަ ޤާނޫނީ ގޮތުން ކުރާ އަމުރަކަށް ނުކިޔަމަންތެރި ވުމަކީ ކުށެކެވެ.
>
> (88) (ށ) މިފަދަ ކުށުގެ އަދަދުގެ ސަބަބުން މިހާރު މަޢުލޫމްދޭނަމަ އެކުށެއްކުރި މީހެއްގެ އަދަބަކީ އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި އޮންނަ އަދަބެކެވެ.

47. ކުރިން އަމަލުކުރަމުން ގެންދިޔަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ގާނޫނުޢުޤޫބާތުގެ[18] 88 ވަނަ މާއްދާގައި އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި ހިމެނޭ މަރުގެ ކުށުގެ ބާވަތްތައް ވަކިވަކިން ބަޔާންކޮށްފައެއް ނުވެއެވެ. އެހެންކަމުން، ދައުލަތުން މުއްދަތުގެ މައްސަލަ ދައުވާކުރާއިރު، މުއްދަތުގެ މައްސަލަ ދައުވާކުރަނީ އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގަސްދު މަރުގެ ކުރަން ނުވަތަ ޝިބްހު އަމްދުގެ މަރުގެ ކުރަން ކޮން ނުވަތަ ހަޠައު މަރުގެ ކުރަން ކޮން ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ކޯޓުގައި ބަޔާންކުރެއެވެ. އަދި މަރުގެ އެކި

[17] ގާނޫނު ނަންބަރު 9/2014
[18] ގާނޫނު ނަންބަރު 1/66

ބާވަތުގެ މައްސަލަތަކުގައި އެ ކުންފުނިކަން ދޫނު އަދަބުތައް ގާނޫނުއަސާސީގެ 88 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ސަލާމަތީ ކަނޑައަޅާފައި ނުވުމުން، އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި ބަޔާންކުރާ އަދަބެއް ނުވަތަ "ޝަރީޢަތް ކުރިޔަށްގެންދާ ގަވާއިދު" ގައި އެ ކުށަކަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ތަޢުޒީރީ އަދަބު ބަޔާންކޮށްފައިވާ ނަމަ ކޯޓުތަކުން އަދަބު ކަނޑައަޅަމުން ގެންދިޔައީ އެގޮތުގެ މަތިންނެވެ.

48. ކުރިން ބަޔާން ކުރިފަދައިން، ކުރިން އަމަލުކުރަމުން ގެންދިޔަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ގާނޫނުއަސާސީގެ 88 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބުނެފައިވާ އެ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބުނެފައިވާ ކުށުކުރާ މީހަކަށް ދޭނީ "އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި އޮންނަ" އަދަބު ކަމަށެވެ. މުއްތަހަމުގެ މައްޗަށް 2010 ގައި ދަޢުވާކުރިއިރު އަމަލުކުރަމުން ދިޔައީ ކުރީގެ ގާނޫނުޢުޤޫބާތެވެ. އިސްތިއުނާފުކުރެވިފައިވާ މައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެ މައްސަލަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ހުކުމްކުރިއިރު އަމަލުކުރަމުން ދަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ގާނޫނުނަންބަރު (9/2014) އަށެވެ. އިސްތިއުނާފުކުރެވިފައިވާ މައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެ މައްސަލަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ތަޢުޒީރީ އަދަބު ކަނޑައަޅާފައިވަނީ، މުޅިގެ އަމަލު ހިނގިއިރު އަމަލުކުރަމުން ގެންދިޔަ ގާނޫނުއަސާސީގެ 88 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން "އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި އޮންނަ" ގޮތަށެވެ. އަދި ތަޢުޒީރީ އަދަބު ކަނޑައަޅުއްވައި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ގާނޫނުނަންބަރު (9/2014) ގެ 111 ވަނަ މާއްދާއަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ހަވާލާ ދީފައިވަނީ ހަމައެކަނި ތަޢުޒީރީ އަދަބުގެ ގޮތުގައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތަށް ޖަލުގައި ބަންދުކުރަން މުއްދަތެއް ކަނޑައަޅުއްވާ ބޭނުމުގައެވެ. މީގެ އިތުރުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ގާނޫނުނަންބަރު (9/2014) ގެ 111 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ގޮތުގެ ޝިއަރު އަހުމުގެ ކުރަން ކަނޑައެޅިފައިވާ އަދަބަކީ ކުރީގެ ގާނޫނުއަސާސީގެ 88 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން އެބާވަތުގެ ކުށަކަށް ކޯޓުތަކުން ކަނޑައަޅަމުން ގެންދިޔަ އަދަބަށްވުރެ ލުއި އަދަބެކެވެ. ވީމާ، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތަށް އިސްތިއުނާފުކޮށްފައިވާ މި ނުކުތާގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން އަދަބު ކަނޑައަޅުއްވާފައިވަނީ ގާނޫނާ ޚިލާފަށް ކަމަކަށް ބަލާކަށް ނުފެނެއެވެ.

ނިންމުން

49. އިސްވެ ބަޔާންވެ ދިޔަ ކަންކަން އެ ގޮތުގައިވީން ހުކުމާއެކު، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2017/HC-A/178 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރުމުން، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ކަންކަމުގެ މައްޗަށް ބަލައި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2017/HC-A/178 ޤަޟިއްޔާ ނިންމާފައިވަނީ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލަކާ ޚިލާފަށްކަމަށް ބެލެވޭން ހަމައެއް ނެތްކަމަށް ނިންމައެވެ.

ފަނޑިޔާރު ޑރ. އަޒްމިރަލްޑާ ޒާހިރުގެ ރައުޔު

50. މި މައްސަލައިގައި ފަނޑިޔާރު ހުސްނުއްސުޢޫދުގެ ރައުޔަށް އަހުރެން ތާއީދުކުރަމެވެ.

ފަނޑިޔާރު އާއިޝާ ޝުޖޫނު މުޙައްމަދުގެ ރައުޔު

51. މި މައްސަލައިގައި ފަނޑިޔާރު ހުސްނުއްސުޢޫދުގެ ރައުޔަށް އަހުރެން ތާއީދުކުރަމެވެ.

ފަނޑިޔާރު މަހާޒް ޢަލީ ޒާހިރުގެ ރައުޔު

52. މި މައްސަލައިގައި ފަނޑިޔާރު ހުސްނުއްސުޢޫދުގެ ރައުޔަށް އަހުރެން ތާއީދުކުރަމެވެ.

ފަނޑިޔާރު ޑރ. މުޙައްމަދު އިބްރާހީމްގެ ރައުޔު

53. މި މައްސަލައިގައި ފަނޑިޔާރު ހުސްނުއްސުޢޫދުގެ ރައުޔަށް އަހުރެން ތާއީދުކުރަމެވެ.

ޙުކުމް

ދެންފަހެ، އިސްވެ ބަޔާންވެ ދިޔަ ކަންކަން އެ ގޮތުގައިވީން ހުކުމާއެކު، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2017/HC-A/178 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރުމުން، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ

ކަންކަމުގެ މައްޗަށް ބަލައި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2017/HC-A/178 ދަޢުވާއާ ނިންމާފައިވާ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލަކާ ޚިލާފަށް ބެލެވޭތީ ހަމައެއް ނުވުމާއެކު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2017/HC-A/178 ދަޢުވާއާގައި ކޮށްފައިވާ ޙުކުމަށް ތާއީދުކޮށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި މި ދަޢުވާއާ ބެހި ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާޤުން ހުކުމް ކޮށްފީމެވެ.

މި ދަޢުވާއާ ބަލައި ހުކުމް ކުރީ:

އަޒްމީރަލްދާ ޒާހިރު	ޙުސްނުއްސުޢޫދު (ރިޔާސަތު)	ޢާއިޝާ ޝުޖޫން މުޙައްމަދު
މަހާޒު ޢަލީ ޒާހިރު		މުޙައްމަދު އިބްރާހީމް